

Vlaanderen
verbeelding werkt

Evaluatie 2026 van het Orpheus Instituut

Plan van aanpak

26 september 2025

departementwewis.be

INHOUD

1	Inleiding.....	4
2	Aanleiding voor en bepalingen m.b.t. de evaluatie	5
2.1	Decretale grondslag.....	5
2.2	Evaluatiebepalingen in beheersovereenkomst en convenant	5
2.3	Bepalingen betreffende beleidsevaluaties opgenomen in de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën en in het uitvoeringsbesluit ter zake.....	6
3	Beleidscontext.....	8
3.1	Beknopte historiek van de beleidscontext	8
3.2	Evaluatie van de periode 2017-2021.....	8
3.3	De beheersovereenkomst en het convenant 2022-2026.....	9
3.3.1	Onderwijs	10
3.3.2	Onderzoek	11
3.4	Beleidsolutie	13
3.4.1	Ontwikkelingen m.b.t. de Ton Koopman-collectie	13
3.4.2	Beleidsperiode 2019-2024 van de Vlaamse Regering.....	14
3.4.3	Beleidsperiode 2024-2029 van de Vlaamse Regering.....	14
3.4.4	Beleids- en begrotingstoelichtingen (BBT)	15
4	Doelstellingen en beoogde resultaten	16
4.1	Doelstellingen evaluatie vanuit het onderwijsbeleid.....	16
4.1.1	Uitgangspunten voor de evaluatie	16
4.1.2	Evaluatievereisten	16
4.1.3	Vereiste documenten voor evaluatie	18
4.2	Doelstellingen evaluatie vanuit het W&I-beleid	18
4.2.1	Uitgangspunten voor de evaluatie	18
4.2.2	Doelstellingen van de evaluatie	20
4.2.3	Beoogde resultaten	20
4.2.4	Eindrapportering	22
4.2.5	Evaluatieluiken.....	22
4.2.6	Onderdelen van de evaluatie en methodologieën	26
5	Evaluatieverloop/procedure.....	28
5.1	Bijdrage van het voorwerp van de evaluatie.....	28
5.2	Evaluatoren.....	28

5.2.1	Externe consultant	28
5.2.2	Panel van internationale experts.....	29
5.2.3	Begeleiding van het evaluatieproces.....	30
5.3	Conclusies en aanbevelingen	31
5.4	Planning.....	32
6	Informeren van en afstemming met het evaluatievoorwerp.....	33
7	Uitvoering en procedureel verloop van de evaluatie.....	34
7.1	Algemeen.....	34
7.2	Beschikbaarheid van documenten	34
8	Gebruik en verspreiding van de resultaten van de evaluaties.....	35
Bijlage 1 Leidraad voor het opstellen van de zelfevaluatie van het Orpheus Instituut.....		36
1	Inleiding.....	36
2	Leidraad voor het opstellen van de zelfevaluatie.....	37
2.1	Ex-postgedeelte van de zelfevaluatie (2021-2025/2026).....	38
2.2	Ex-antegedeelte van de zelfevaluatie (2027-2031).....	41

1 INLEIDING

Het Orpheus Instituut¹ werd in 1996 opgericht als “Hoger Instituut voor Muziek”. Als onafhankelijke vereniging zonder winstoogmerk (vzw), gevestigd te Gent, verzorgt het postacademisch onderwijs en vorming in muziek. In 2007 werd binnen het instituut het Orpheus Research Centre (ORCiM) opgericht, een voor Europa unieke en internationaal gewaardeerde onderzoeksomgeving voor wetenschappelijk artistiek onderzoek in muziek.

Op het vlak van onderwijs en vorming wordt het Orpheus Instituut gevat door artikel III.119 van het gecodificeerd decreet betreffende het hoger onderwijs van 11 oktober 2013² (Codex Hoger Onderwijs), waarbij het instituut als Hoger Instituut voor Schone Kunsten een jaarlijkse toelage ontvangt. De modaliteiten hiervoor worden vastgelegd in een beheersovereenkomst tussen het Orpheus Instituut en de Vlaamse Gemeenschap m.b.t. de kernopdracht van het instituut, nl. het verschaffen van postacademisch onderwijs en vorming inzake muziek, en het faciliteren en voeren van onderzoek in het domein van de muziek, met inbegrip van de begeleiding van doctoraatsstudenten (doctoraatsopleiding docARTES) met het oog op het behalen van de academische graad van doctor aan een Vlaamse of buitenlandse universiteit. Deze beheersovereenkomst loopt voor de periode 2022-2026 en werd door de Vlaamse Regering op 11 maart 2022 goedgekeurd (VR 2022 1103 DOC.0236).

Specifiek op het vlak van onderzoek wordt het Orpheus Instituut gevat door hoofdstuk III van titel IV (artikel 61 t.e.m. 63) van het decreet betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid van 30 april 2009³ (W&I-decreet). Voor wat dit decreet betreft (artikel 2 8°) wordt het Orpheus Instituut beschouwd als een instelling voor postinitieel onderwijs en kan de Vlaamse Regering beslissen om een jaarlijkse subsidie ter beschikking te stellen voor de uitvoering van wetenschappelijk onderzoek. De modaliteiten voor deze subsidie worden vastgelegd in een convenant tussen de Vlaamse Gemeenschap en het Orpheus Instituut m.b.t. de uitvoering van de wetenschappelijke onderzoeksopdracht van het instituut. Dit convenant loopt voor de periode 2022-2026 en werd door de Vlaamse Regering op 17 december 2021 goedgekeurd (VR 2021 1712 DOC.1496).

Zowel de Codex Hoger Onderwijs en de beheersovereenkomst, als het W&I-decreet en het convenant houden bepalingen in voor een evaluatie die in de eerste helft van 2026 moet worden uitgevoerd. Het voorliggende plan van aanpak concretiseert deze bepalingen tot een gecombineerde evaluatie-aanpak.

¹ Zie <https://orpheusinstituut.be/nl/over-ons>

² Zie <https://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1023887¶m=informatie>

³ Zie <https://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1018085¶m=informatie>

2 AANLEIDING VOOR EN BEPALINGEN M.B.T. DE EVALUATIE

2.1 Decretale grondslag

De Codex Hoger Onderwijs en het W&I-decreet bepalen beiden dat er voor het aflopen van de overeenkomsten (respectievelijk beheersovereenkomst en convenant) een evaluatie dient plaats te vinden die bijdraagt tot de beslissing over het afsluiten van een nieuwe overeenkomst voor een volgende periode van vijf jaar. Beide decretale bepalingen stipuleren tevens dat de overeenkomsten afspraken moeten bevatten over deze evaluatie.

De Codex Hoger Onderwijs specificeert hierbij dat de evaluatie deel uitmaakt van de in de beheersovereenkomst te omschrijven organisatie van de interne en externe kwaliteitszorg en dat hiertoe een externe visitatie georganiseerd wordt, waaraan onder meer buitenlandse instellingen deelnemen (artikel III.119 §3 2°). Deze decretale bepalingen geven ook aan dat het rapport van deze evaluatie publiek is en een beoordeling bevat van de onderwijskwaliteit van de aangeboden opleidingen die leiden tot de titel van laureaat van een hoger instituut in de kunsten (artikel III.119 §3/1).

Het W&I-decreet specificeert hierbij dat in het kader van de evaluatie de onderzoeksprestaties geëvalueerd moeten worden aan de hand van de in het convenant vooropgestelde strategische en operationele doelstellingen en indicatoren (artikel 63).

2.2 Evaluatiebepalingen in beheersovereenkomst en convenant

De kernbepalingen in de beheersovereenkomst m.b.t. de evaluatie zijn vervat in hoofdstuk 8, Evaluatie van de uitvoering van de beheersovereenkomst (artikels 28 en 29). In het convenant betreft dit artikel 16.

Zoals reeds vermeld, bepalen beide verbintenissen dat de evaluatie plaats moet vinden in de eerste helft van 2026. Het convenant expliciteert hierbij dat de evaluatie afgerond dient te zijn tegen 30 juni 2026. De beheersovereenkomst formuleert de deadline als “voor de zomer 2026”.

In het verleden gebeurden parallel twee evaluaties voor enerzijds onderwijs, anderzijds onderzoek. Om te streven naar administratieve vereenvoudiging binnen de Vlaamse overheid en voor het Orpheus instituut zal de evaluatie van de beheersovereenkomst en het convenant samen gebeuren. Dit betekent één gezamenlijk panel, één zelfevaluatierapport en één eindrapport. In lijn met de bepalingen van enerzijds de beheersovereenkomst, anderzijds het convenant wordt er in dit Plan van Aanpak een onderscheid gemaakt tussen de minimale vereisten verwacht vanuit onderwijs en onderzoek.

Deze beide beleidscontexten zijn met elkaar verweven. Onderzoek en maatschappelijke dienstverlening worden immers ook in de beheersovereenkomst vermeld, net als onderwijs een valorisatievorm voor onderzoek is. Om die reden is er een grote mate van overlap en is het mogelijk om die in een gezamenlijke evaluatie samen te brengen.

2.3 Bepalingen betreffende beleidsevaluaties opgenomen in de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën en in het uitvoeringsbesluit ter zake

Het decreet van 29 maart 2019 houdende de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën (VCO) bevat sinds 1 januari 2023 specifieke bepalingen over (beleids)evaluatie bij de Vlaamse overheid. Artikel 76/1⁴ van de VCO stelt meer bepaald dat:

§ 1. Een subsidie wordt na een periode van vijf jaar onderworpen aan een beleidsevaluatie door het inhoudelijk bevoegde beleidsdomein. Op basis van die beleidsevaluatie is er een uitdrukkelijke goedkeuring door de Vlaamse Regering nodig om de subsidie verder te zetten of bij te stellen. Een afwijkende evaluatieperiode is mogelijk voor subsidies waarvoor de Vlaamse Regering een bepaalde duur, andere dan vijf jaar, heeft vastgelegd.

Het eerste lid is niet van toepassing op de automatische subsidies, vermeld in artikel 34, § 1, derde lid.

§ 2. Elk subsidiekader, vermeld in artikel 76/2, eerste lid, wordt per periode van vijf jaar minstens een keer onderworpen aan een beleidsevaluatie.

§ 3. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de beleidsevaluatie, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, en paragraaf 2.

§ 4. In afwijking van paragraaf 1, eerste lid, en paragraaf 2 stemt de periode overeen met de periode, vermeld in artikel 5, eerste lid, van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur, voor de subsidies aan lokale besturen die geen algemene financiering uitmaken.

Als er in supranationale of internationale regelgeving al een beleidsevaluatie als vermeld in paragraaf 1, eerste lid, en paragraaf 2 voorzien is, kan de Vlaamse Regering afwijken van de periode van vijf jaar, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, en paragraaf 2.

§ 5. Dit artikel is niet van toepassing op de algemene financiering van de lokale besturen en op toelagen⁵.

§ 6. Als de Vlaamse Regering in uitvoering van dit artikel optreedt in aangelegenheden die voorbehouden zijn aan de decreetgever dan legt de Vlaamse Regering het besluit ter bekrachtiging voor aan het Vlaams Parlement, ten laatste zes maanden na de goedkeuring van dit besluit.

⁴ Dit artikel is inwerking getreden op 1 januari 2023.

⁵ Een toelage wordt in artikel 2 35° gedefinieerd als “een subsidie die wordt verstrekt aan een entiteit die tot de Vlaamse deelstaatoverheid behoort, met uitsluiting van de dotaties” en een subsidie wordt in datzelfde artikel onder punt 34° gedefinieerd als “elke vorm van financiële ondersteuning, ongeacht de benaming en vorm ervan, en met inbegrip van de voorschotten die zonder interest teruggevorderd kunnen worden, die als kapitaal- of inkomensoverdracht wordt verstrekt door een entiteit die tot de Vlaamse deelstaatoverheid behoort, voor een activiteit die het algemeen belang dient, met uitsluiting van de prijzen, giften en dotaties, alsook van de kapitaal- of inkomensoverdrachten die de tegenprestatie uitmaken van een werk of goed dat, of een levering of dienst die een derde aan die overheid heeft verstrekt”.

De termijn, vermeld in het eerste lid, wordt opgeschort tijdens het parlementaire reces en bij de ontbinding van het Vlaams Parlement.

In het Besluit van de Vlaamse Regering van 17 mei 2019 ter uitvoering van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën⁶, handelt afdeling 3/1 van hoofdstuk 8 “Subsidies” over periodieke beleidsevaluatie.

In artikel 75/1⁷ van het BVCO van 17 mei 2019 wordt gesteld dat *“het inhoudelijk bevoegde beleidsdomein de subsidie of het subsidiekader, naargelang het geval, onderwerpt aan een beleidsevaluatie”*.

Artikel 75/2 van het BVCO van 17 mei 2019 lijst de voorwaarden op waaraan een beleidsevaluatie zoals vermeld in hogergenoemd artikel moet voldoen:

- 1° het onderzoek maakt duidelijk welk subsidiekader of welke subsidie wordt onderzocht en wat de doelstellingen van dat subsidiekader of die subsidie zijn;*
- 2° het onderzoek geeft antwoord op de vraag in welke mate het beleid dat met het subsidiekader of de subsidie wordt beoogd en de uitgaven die daarmee samenhangen, doeltreffend en doelmatig zijn;*
- 3° de conclusies van het onderzoek worden onderbouwd door onderliggende bevindingen;*
- 4° de onderzoeksmethode die in het onderzoek is gebruikt, is valide en betrouwbaar;*
- 5° de beleidsevaluatie geeft inzicht in de gebruikte evaluatiemethode en in de mogelijkheden en onmogelijkheden om de doeltreffendheid en de doelmatigheid van het beleid in kwestie vast te stellen.*

Op 25 april 2025 werd in een mededeling aan de Vlaamse Regering⁸ ook verdere toelichting gegeven over de rol van de Inspectie van Financiën bij beleidsevaluaties en het stimuleren van een cultuur ter zake. Hoewel dit strikt genomen geen regelgeving is, worden in betreffende mededeling toch een aantal elementen opgenomen die van belang zijn in het kader van uit te voeren evaluaties. Deze aspecten komen in specifieke hoofdstukken aan bod, waarbij expliciet verwezen zal worden naar de relevante bron (VCO, BVCO van 17 mei 2019 of hogervermelde mededeling aan de Vlaamse Regering).

⁶ Citeersopschrift “Besluit Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 17 mei 2019” of “BVCO van 17 mei 2019”; zie ook <https://codex.vlaanderen.be/PrintDocument.ashx?id=1032015&datum=&geannoteerd=false&print=false#H1109650>

⁷ Zowel dit artikel als het hierna vermelde artikel 75/2 zijn in werking getreden op 1 januari 2023.

⁸ Zie <https://themis.vlaanderen.be/files/86440140-21e0-11f0-bb32-33d47c9156ac/download?name=VR%202025%202504%20MED.0134-1%20Evaluatie%20subsidies%20-%20mededeling%20TER.pdf&content-disposition=inline>.

3 BELEIDSCONTEXT

3.1 Beknopte historiek van de beleidscontext

Zoals in de inleiding aangegeven, startte het Orpheus Instituut in 1996 als “Hoger Instituut voor Muziek”, gericht op het verzorgen van postacademisch onderwijs en vorming. Het instituut richt zich op masterstudenten die geïnteresseerd zijn in reflectie op hun eigen muzikale praktijk en neemt een unieke positie in, in de leemte tussen conservatoria en universiteiten.

Vanaf 2001 werd de financiering door het toenmalig Vlaams Ministerie van Onderwijs geregeld via een eerste vijfjarige beheersovereenkomst. In 2004 werd de eerste doctoraatsopleiding, docARTES, gelanceerd waarin de rol van de musicus als onderzoeker centraal staat. Het docARTES-programma is vandaag een samenwerking tussen verschillende Vlaamse en Nederlandse instituten (zowel universiteiten, hogescholen als conservatoria, met het Orpheus Instituut als coördinerende instelling). In 2007 werd de beheersovereenkomst met het beleidsdomein Onderwijs hernieuwd en gaat ook het Orpheus Research Centre in Music (ORCiM) van start dat zich richt op artistiek onderzoek in de muziek. Omdat het Orpheus Instituut noch een hogeschool, noch een universiteit is en bijgevolg geen beroep kan doen op gangbare financieringsbronnen voor wetenschappelijk onderzoek zoals het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen (FWO) of de Bijzondere Onderzoeksfondsen en omdat financiering in het kader van onderwijs zich focust op opleidingen en niet voor onderzoek (tenzij er een aantoonbare wisselwerking is met onderwijs en dienstverlening), werd vanuit het toenmalige Departement EWI⁹ een subsidie voor een jaar voorzien. Na een positieve evaluatie van deze subsidie werd beslist om in het kader van het stimuleren van wetenschappelijk onderzoek ook met meerjarige overeenkomsten te werken.

In het kader van het verwerven van de bibliotheek van Ton Koopman in 2020, een prestigieuze collectie met betrekking tot de 17de- en 18de-eeuwse muziek, haar culturele context en uitvoeringspraktijk, ontving het Orpheus Instituut een projectsubsidie vanuit het toenmalige Departement EWI. Rond de collectie werd een onderzoeksgroep/cluster opgericht waarbij de projectsubsidie zich richtte op het digitaal catalogeren van deze onderzoeksbibliotheek.

Sinds 2016 lopen de vijfjarige periodes van de overeenkomsten, de beheersovereenkomst in het kader van onderwijs en het covenant in het kader van wetenschappelijk onderzoek parallel (door een eenmalige aanpassing van de duur van het covenant) en worden de evaluaties ervan zo goed mogelijk op elkaar afgestemd.

3.2 Evaluatie van de periode 2017-2021

In 2021 werd een gezamenlijke evaluatie uitgevoerd van de aflopende beheersovereenkomst 2017-2021 in het kader van onderwijs en het aflopende covenant 2017-2021 in het kader van

⁹ Het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) en het Departement Werk en Sociale Economie werden op 1 januari 2025 geïntegreerd tot het Departement Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie en Sociale Economie (WEWIS).

wetenschappelijk onderzoek. Op basis van de aanbevelingen van deze evaluatie werden een nieuwe beheersovereenkomst en een nieuw convenant goedgekeurd voor de periode 2022-2026.

In de evaluatieresultaten¹⁰ werd geconcludeerd dat De werking van het Orpheus Instituut heeft zich gestabiliseerd en het instituut heeft zich beter verankerd in de stad Gent en in Vlaanderen. Het docARTES-programma werd continuut doorontwikkeld en leverde steeds meer maatwerk. De evaluatie oordeelde dat op basis van de rapporten van de panels van experts, de deskstudie, de analyse van de output, de benchmarkanalyse en een serie interviews met diverse groepen belanghebbenden, het eindoordeel over het instituut zeer positief was. Niettemin werd het Orpheus Instituut onder meer aangeraden om sterker in te zetten op gelijkheid, diversiteit en inclusie, zowel binnen de organisatie als in het docARTES-programma. Ook werd geadviseerd om de geplande unit voor onderzoeksvalorisatie goed te positioneren met duidelijke doelstellingen en KPI's, en om alumni structureel te betrekken bij onderwijsactiviteiten. Verder zou het instituut nauwer kunnen communiceren met de Vlaamse overheid over beleidsbijdragen en financieringsmogelijkheden, en het docARTES-programma centraler mogen stellen in de externe communicatie.

Voor het Departement Onderwijs en Vorming (OV) werd aanbevolen om in een nieuwe beheersovereenkomst en dit in lijn met de aanbeveling voor het Orpheus Instituut, expliciet aandacht te besteden aan diversiteit. De aanbeveling voor het Departement EWI betroffen het advies om tijdelijke subsidies, zoals die voor de Ton Koopman-collectie, structureel te maken en om financiering en KPI's te voorzien voor de geplande unit rond onderzoeksvalorisatie. Beide departementen samen werden aanbevolen om met het instituut in gesprek te blijven over de wederzijdse wensen en behoeften en mogelijkheden te bekijken om de structurele basisfinanciering te verhogen en om te onderzoeken of een geormerkt fonds voor competitieve financiering van artistiek onderzoek mogelijk is.

3.3 De beheersovereenkomst en het convenant 2022-2026

Zoals in de inleiding vermeld, bevindt het Orpheus Instituut zich in een tweeledige beleidscontext. Enerzijds wordt binnen de context van het onderwijsbeleid de subsidiëring geregeld door de beheersovereenkomst tussen het Orpheus Instituut en de Vlaamse Gemeenschap, dat zijn rechtsgrond vindt in de bepalingen inzake de Hogere Instituten voor Schone Kunsten van de Codex Hoger Onderwijs. De opvolging hiervan gebeurt sinds 2023 door het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS)¹¹ van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming. De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk is in deze context de bevoegde minister.

Anderzijds wordt binnen de context van het wetenschappelijk onderzoek de subsidiëring geregeld door het convenant tussen de Vlaamse Gemeenschap en het Orpheus Instituut 2022-

¹⁰ Een samenvatting van de evaluatierapportering is terug te vinden via: <https://www.ewi-vlaanderen.be/onze-opdracht/strategisch-beleid/beleidsevaluaties/afgeronde-beleidsevaluaties/beleidsevaluaties-10>.

¹¹ AHOVOKS volgt het Orpheus Instituut op sinds 2023, voorheen werd het instituut opgevolgd door de afdeling Hoger Onderwijs en Volwassenenonderwijs van het Departement Onderwijs en Vorming. Daarom wordt deze dienst in de beheersovereenkomst vermeld als "de administratie".

2026. Dit convenant vindt zijn rechtsgrond in de bepalingen m.b.t. de instellingen voor postinitieel onderwijs¹² van het W&I-decreet. De opvolging hiervan gebeurt door het Departement Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie en Sociale Economie (WEWIS) van het beleidsdomein Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie, Landbouw en Sociale Economie. De Vlaamse minister van Economie, Innovatie en Industrie, Buitenlandse Zaken, Digitalisering en Facilitair Management is in deze context de bevoegde minister.

3.3.1 Onderwijs

Hoofdstuk 2 van de beheersovereenkomst geeft een specificatie van de opdracht en de doelstellingen van het Orpheus Instituut vanuit onderwijsperspectief. Artikels 5 en 6 van de beheersovereenkomst geven aan dat het Orpheus Instituut een drieledige doelstelling heeft: onderwijs, onderzoek en dienstverlening. De kernopdracht wordt als volgt geformuleerd: *“het verschaffen van postacademisch onderwijs en vorming inzake muziek, en het faciliteren en voeren van onderzoek in het domein van de muziek, met inbegrip van de begeleiding van doctoraatsstudenten (doctoraatsopleiding docARTES) met het oog op het behalen van de academische graad van doctor aan een Vlaamse of buitenlandse universiteit.”* In artikel 6 worden hierbij een aantal prioriteiten uitgezet, onder meer met betrekking tot samenwerking met andere instellingen (verder gepreciseerd in artikel 9), het bieden van noodzakelijke infrastructuur, het uitzetten van een communicatiestrategie, het dissemineren van onderzoek naar onderwijs, het ontginnen van onbekend bronnenmateriaal en het uitwerken van een diversiteitsbeleid.

Artikel 7 bepaalt dat het Orpheus Instituut een interne en externe kwaliteitsbewaking dient te organiseren en permanent en op eigen initiatief dient toe te zien op de kwaliteit van de activiteiten. Het artikel specificeert dat het Orpheus Instituut zowel studenten, afgestudeerden als externe deskundigen uit het beroepsveld bij de kwaliteitsbewaking dient te betrekken.

In de beheersovereenkomst worden ook streefdoelen vooropgesteld m.b.t. de kwantiteit en kwaliteit van de studenteninstroom, -doorstroom en uitstroom (artikel 8).

Op basis van onder meer deze bepalingen dient het Orpheus Instituut een meerjaren-beleidsplan op te stellen dat evalueerbare operationele doelstellingen binnen een welomlijnd tijds kader vastlegt. Net als het convenant legt de beheersovereenkomst het Orpheus Instituut een verplichting op om minstens een bepaald percentage aan eigen (naast die in het kader van de beheersovereenkomst en het convenant) financiële middelen aan te trekken (artikel 11). Daarnaast omvat de beheersovereenkomst ook een aantal bepalingen op het vlak van personeelsbeleid, het inschrijvingsgeld en de informatie- en rapporteringsverplichtingen ten aanzien van de overheid.

¹² De Codex Hoger Onderwijs en het W&I-decreet definiëren “instelling voor postinitieel onderwijs” op een andere manier. De Codex Hoger Onderwijs omschrijft de instellingen voor postinitieel onderwijs in artikel III.115. Het Orpheus Instituut valt niet onder deze definitie, maar onder de bepalingen van artikel III.119. Het W&I-decreet bepaalt in artikel 2 8° dat zowel instellingen vermeld onder artikel III.115 als onder artikel III.119 van de Codex Hoger Onderwijs, binnen de context van het W&I-decreet beschouwd worden als instelling voor postinitieel onderwijs. Hierdoor valt het Orpheus Instituut in het W&I-decreet wel onder de omschrijving van instelling voor postinitieel onderwijs.

De Codex Hoger Onderwijs vermeldt dat het Orpheus Instituut vanaf het begrotingsjaar 2022 een toelage ontvangt die is vastgesteld op 757.000 euro. Deze bedragen worden vanaf het begrotingsjaar 2022, binnen de perken van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap jaarlijks geïndexeerd.

Begrotingsartikel	2022	2023	2024	* ¹³ 2025	*2026
Toelage					
FD0-1FEE2EB-WT	€ 800.526 ¹⁴	€ 838.950	€ 859.885	*€ 877.712	*€ 879.778

Tabel 1, Overzicht van toelagen op basis van informatie van AHOVOKS

3.3.2 Onderzoek

Zoals bepaald in het W&I-decreet is de subsidie aan instellingen voor postinitieel onderwijs bedoeld voor de uitvoering van wetenschappelijk onderzoek. De instellingen dienen de subsidie aan te wenden voor de uitbouw en bevestiging van de instelling als wetenschappelijk excellentiecentrum met internationale erkenning in hun respectievelijke vakgebied. Voorts stelt het decreet dat de subsidie enkel ter beschikking wordt gesteld indien er voor de aanwending van de subsidie gewerkt wordt met een internationaal team van onderzoekers met aantoonbare excellenties in hun vakgebied op basis van gerealiseerde output. Daarnaast dient het wetenschappelijk onderzoek een hefboomeffect te creëren om een bepaald percentage aan externe middelen te genereren.

Deze algemene bepalingen zijn in het convenant verder geconcretiseerd. Op inhoudelijk vlak stelt het convenant qua strategische en operationele doelstellingen dat deze betrekking hebben op de volgende aspecten: SD1 Institutioneel Kader, SD2 Netwerkvorming, SD3 Digitale Transformatie, SD4 Onderzoek en Innovatie in Hoger Onderwijs. Deze strategische doelstellingen en de uitwerking naar operationele doelstellingen gebeurt in het Strategisch Plan 2022-2026 dat integraal deel uitmaakt van het convenant.

- Strategic Goal 1: Institutional Development
 - 1a. Integrate current project funding into the regular agreement
 - 1b. Maintain a culture of bidding for competitive research funding in Flanders and abroad
 - 1c. Enhance internal collaboration, in order to further build capacity
 - 1d. Further develop ongoing critical institutional assessment
 - 1e. Online distributed music-making and hybrid co-research
 - 1f. New valorisation unit
- Strategic Goal 2: Building Connectivity
 - 2a. Transversal projects
 - 2b. Research projects with other practices, disciplines and art forms
 - 2c. Sharing the Orpheus e-publishing platform
 - 2d. Collaboration with cultural providers in expanding communication
 - 2e. Act as a contributing partner to the Flemish Digital Humanities community
 - 2f. Widening public communication

¹³ De cijfers voor 2025 en 2026 zijn voorlopige cijfers op basis van de begrotingsopmaak dienen nog goedgekeurd te worden of aangepast te worden onder meer naar aanleiding van indexering.

¹⁴ Dit bedrag werd bij een begrotingsaanpassing in 2022 aangepast t.o.v. het bedrag vermeld in de Codex Hoger Onderwijs.

- Strategic Goal 3: Digital Transformation
 - 3a. Digital development of research resources
 - 3b. New forms of output, publishing and dissemination
 - 3c. Data management
 - 3d. Continuous engagement with developing music technologies
- Strategic Goal 4: Research and Innovation in Higher Education
 - 4a. Expanding artistic research education
 - 4b. Massive Online Open Courses
 - 4c. Greater integration of Orpheus researchers in the docARTES programme
 - 4d. Intensified collaboration with Higher Education Institutions (HEI) in Flanders and beyond

Kader 1, Overzicht van de strategisch en operationele doelstellingen in het Strategisch Plan 2022-2026

Voor de jaarlijkse voortgangscontrole van de realisatie van de doelstellingen zijn onder artikel 7 van het convenant negen kritieke prestatie-indicatoren (KPI's), met een aantal sub-KPI's, met streefcijfers vastgelegd. Deze betreffen (beknopt omschreven):

1. Wetenschappelijk onderzoek
 - a. Aantallen publicatie per jaar
 - b. Aantal vormen van artistiek-wetenschappelijke output per jaar
 - c. Aantal internationale onderzoeksprojecten per jaar
2. Aantal georganiseerde internationale conferenties
3. Aantal externe presentaties
4. Aantal doctoraatsprojecten
5. Minimumpercentage extern aangetrokken financiering
6. Aantal initiatieven rond disseminatie van onderzoeksoutput voor een breder publiek
7. Ontsluiting van onderzoeksinformatie
 - a. Digitaal
 - i. Voortgang transcriptie van handgeschreven trefwoorden in de Ton Koopman-collectie
 - ii. Voortgang verrijken van catalogusrecords met open onderzoeksdata
 - b. Fysiek
 - i. Terbeschikkingstelling van collecties en studiefaciliteiten
 - ii. Kennisdeling met nationale en internationale partnerinstellingen
 - iii. Uitlenen van stukken
8. Minimaal aantal domeinspecifieke en transversale onderzoeksprojecten met nationale en internationale partners
9. Publiekswerking
 - a. Uitbouw van het koetshuis tot een prestigieuze presentatieplek
 - b. Aantal presentaties en events

Het convenant bevat naast deze KPI's ook nog andere rapporteringsverplichtingen en engagementen op het vlak van personeelsbeleid, good governance en andere aanvullende opdrachten. Deze aanvullende opdrachten betreffen onder meer het bijdragen aan de transversale beleidsdoelstelling "wetenschapscommunicatie", plichten inzake open data en het aanleveren van kwalitatieve onderzoeksinformatie aan het FRIS-portaal. Het convenant

omvat tevens een aantal informatie- en rapporteringsverplichtingen t.a.v. de Vlaamse overheid.

In het kader van het convenant en onder voorbehoud van de definitieve goedkeuring door het Vlaams Parlement, wordt in de Vlaamse uitgavenbegroting jaarlijks een subsidie van € 692.000 voorzien. Het convenant vermeldt tevens dat het bedrag jaarlijks wordt vermeerderd met de gezondheidsindex, zoals opgenomen in de omzendbrief betreffende de begrotingsinstructies bij de begrotingsopmaak van het desbetreffende jaar. De subsidie wordt in vier schijven uitbetaald. De laatste schijf, 10% van het totaalbedrag, is een voorwaardelijke schijf die wordt uitbetaald in verhouding tot het aantal behaalde KPI's.

De bedragen die, op basis van de ministeriële besluiten, voorzien zijn voor de subsidie aan het Orpheus Instituut zijn opgenomen in Tabel 2.

Begrotingsartikel	2022	2023	2024	* ¹⁵ 2025	* ¹⁵ 2026
Werkingssubsidie					
EBO-1EEB2HC-WT	€ 722.000 ¹⁶	€ 748.000			
EBO-1EEA2HC-WT			€ 768.000		
TEO-1TEA2HC-WT ¹⁷				*€ 789.000	*€ 789.000
Investeringsubsidie¹⁸					
ECH-AECA5DC-WT		€ 250.000			

Tabel 2, Overzicht subsidiebedragen op basis van informatie van WEWIS

3.4 Beleidsrevolutie

3.4.1 Ontwikkelingen m.b.t. de Ton Koopman-collectie

In het kader van het onderzoeksbeleid keurde de bevoegde minister in december 2023 een investeringssubsidie goed (zie Tabel 2) van € 250.000 aan het Orpheus Instituut. Deze subsidie is in eerste instantie gericht op een analoog-digitale conversie van de trefwoorden in het kader van de Ton Koopman-collectie. Deze conversie is onontbeerlijk voor het doorzoekbaar maken van de trefwoorden en ze de collectie te ontsluiten voor toekomstige toepassingen omtrent machine learning en semantic web. Daarnaast maakt deze subsidie het ook mogelijk om een selectie van 400 historische drukken digitaal te ontsluiten en om voor gepaste IT-architectuur te zorgen die gedigitaliseerde werken, de bibliotheekcatalogus en de linked open data met elkaar verbinden. Dit is immers een vereiste om op termijn de digitale bibliotheek en de metadata op efficiënte wijze ter beschikking te stellen van zowel onderzoekers als AI-ontwikkelaars.

¹⁵ De cijfers voor 2025 en 2026 zijn voorlopige cijfers op basis van de begrotingsopmaak en -aanpassing en dienen nog goedgekeurd te worden of aangepast te worden onder meer naar aanleiding van indexering.

¹⁶ Dit bedrag werd bij de eerste begrotingsaanpassing van 2022 aangepast t.o.v. het bedrag vermeld in het convenant.

¹⁷ Omwille van de integratie tot het Departement WEWIS is het begrotingsartikel gewijzigd.

¹⁸ Investeringsubsidie in het kader van de Ton Koopman-collectie

3.4.2 Beleidsperiode 2019-2024 van de Vlaamse Regering

De huidige beheersovereenkomst en het huidige convenant werden goedgekeurd in de beleidsperiode 2019-2024. De beleidsintenties voor de Vlaamse Regering in deze periode werden vastgelegd in het regeerakkoord 2019-2024¹⁹ van de (vorige) Vlaamse Regering. Het Orpheus Instituut wordt niet expliciet vermeld in het Regeerakkoord 2019-2024, maar er worden enkele concrete voorstellen naar voren geschoven die er van toepassing op (kunnen) zijn. Onder de rubriek “Verder investeren in de interactie tussen ondernemingen, kennisinstellingen, de overheid en de burger in het O&O&I-systeem” wordt gepleit voor het verder actualiseren van de samenwerking tussen de quadruple-helix-actoren en in het bijzonder tussen het onderzoekslandschap en het bedrijfsleven. Daarnaast wordt ook aangegeven dat de kaart van Open Science en Open Data in Europees verband volop getrokken zal worden en dat de verantwoordelijkheid om hierrond een beleid uit te voeren bij de kennisinstellingen zal worden gelegd. Wat onderwijs betreft, benadrukt het regeerakkoord dat excellent onderwijs de belangrijkste hefboom is om elk talent te ontwikkelen en om er als samenleving collectief op vooruit te gaan. Daarom moet Vlaanderen onderwijs van internationale topkwaliteit aanbieden voor elke leerling, student of cursist. Het regeerakkoord stelt op dit vlak ook ambities voorop rond onder meer levenslang leren, internationalisering, het Nederlands als wetenschapstaal, het mentaal welbevinden van (doctoraats)studenten en cultureel ondernemerschap.

De beleidsintenties voor de beleidsvelden Economie, Wetenschappelijk onderzoek, Innovatie en Wetenschapscommunicatie voor deze beleidsperiode werden door de functioneel bevoegde ministers verder uitgewerkt in de beleidsnota Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie 2019-2024²⁰ en op het vlak van Onderwijs in de beleidsnota Onderwijs en Vorming²¹.

3.4.3 Beleidsperiode 2024-2029 van de Vlaamse Regering

Het regeerakkoord 2024-2029²² van de huidige Vlaamse Regering geeft aan dat Vlaanderen wil doorstoten naar de wereldtop op vlak van innovatie en de positie als innovatieleider in het Europees Regionaal Innovatie Scorebord (RIS) wil versterken. Hiervoor worden onder meer stappen ondernomen om de overheidsinvesteringen in O&O richting de 1% van het bbp te krijgen. Hierbij wordt er ook over gewaakt om deze extra investeringen ook sterker door te vertalen naar maatschappelijke en economische valorisatie. Vlaanderen wil de middelen ook evenwichtig spreiden over niet-gericht of fundamenteel onderzoek en gericht of toegepast onderzoek. Het regeerakkoord onderschrijft het belang van fundamenteel onderzoek als basis voor toekomstige technologische doorbraken en geeft aan consequent in te zetten op verhoogde valorisatie en internationale excellentie. Het regeerakkoord vermeldt ook specifiek dat het FWO het huis van iedere excellente onderzoeker in Vlaanderen moet worden.

¹⁹ Zie: <https://www.vlaanderen.be/publicaties/regeerakkoord-van-de-vlaamse-regering-2019-2024>

²⁰ Zie <https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/32221>.

²¹ Zie <https://www.vlaanderen.be/publicaties/beleidsnota-2019-2024-onderwijs>

²² Zie [hierhttps://www.vlaanderen.be/publicaties/vlaams-regeerakkoord-2024-2029-samen-werken-aan-een-warm-en-welvarend-vlaanderen](https://www.vlaanderen.be/publicaties/vlaams-regeerakkoord-2024-2029-samen-werken-aan-een-warm-en-welvarend-vlaanderen)

In verband met onderwijs wijst ook dit regeerakkoord erop dat de Vlaamse Regering blijft inzetten op de (internationale) excellentie van het onderwijs, het belang van het Nederlands als onderwijstaal, levenslang leren, diversiteitsbeleid en cultureel ondernemerschap.

De beleidsintenties voor de beleidsvelden Economie, Wetenschappelijk onderzoek, Innovatie en Wetenschapscommunicatie voor deze beleidsperiode werden door de functioneel bevoegde ministers verder uitgewerkt in de beleidsnota 2024-2029 Economie, Wetenschap, Innovatie en Industrie²³ en op het vlak van Onderwijs in de beleidsnota 2024-2029 Onderwijs en Vorming²⁴.

3.4.4 Beleids- en begrotingstoelichtingen (BBT)

Naast de beleidsnota's vormen de beleids- en begrotingstoelichtingen (BBT) sinds 2020 mee het algemeen kader voor het beleid. In deze jaarlijkse BBT's worden de beleids- en begrotingsprioriteiten voor het volgende jaar toegelicht²⁵.

De BBT's Economie, Wetenschap Innovatie en Industrie²⁶ voor de jaren 2022-2025²⁷ vermelden bij de begrotingsopmaak het Orpheus Instituut telkens op een gelijkaardige manier onder het inhoudelijk structuurelement (ISE) "Domeinspecifiek fundamenteel wetenschappelijk onderzoek". Hierbij wordt aangegeven dat het Orpheus Instituut als missie het produceren en bevorderen van het hoogste kwaliteitsonderzoek naar muziek, de processen van het maken van muziek en het begrijpen van deze processen heeft.

De BBT's Onderwijs en Vorming voor de jaren 2022-2025²⁸ vermelden telkens²⁹ op eenzelfde manier dat de subsidie aan het Orpheus Instituut binnen het ISE "Hoger Onderwijs" valt en dat de financiering binnen een begrotingsartikel valt dat onder meer betrekking heeft op de financiering van hogere instituten voor schone kunsten op basis van artikel III.119 van de Codex Hoger Onderwijs.

²³ Zie <https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/70863>

²⁴ Zie <https://www.vlaanderen.be/publicaties/beleidsnota-2024-2029-onderwijs-en-vorming>

²⁵ Behalve de BBT's die de beleids- en begrotingsprioriteiten voor een bepaald begrotingsjaar toelichten, zijn er ook BBT's die een stand van zaken geven over de uitvoering van de begroting en BBT's die een toelichting geven bij begrotingsaanpassingen.

²⁶ "Industrie" wordt pas vanaf 2025 vermeld, voorheen vermeldt de titel "Economie, Wetenschap en Innovatie".

²⁷ De BBT's voor begrotingsjaren 2022-2025:

- 2022: <https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementaire-documenten/parlementaire-initiatieven/1570563>,
- 2023: <https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementaire-documenten/parlementaire-initiatieven/1678194>,
- 2024: <https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementaire-documenten/parlementaire-initiatieven/1776345>,
- 2025: <https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementaire-documenten/parlementaire-initiatieven/1841717>.

²⁸ De BBT's voor begrotingsjaren 2022-2025:

- 2022: <https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementaire-documenten/parlementaire-initiatieven/1570595>,
- 2023: <https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementaire-documenten/parlementaire-initiatieven/1678118>,
- 2024: <https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementaire-documenten/parlementaire-initiatieven/1776101>,
- 2025: <https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementaire-documenten/parlementaire-initiatieven/1841697>.

²⁹ Behalve voor 2023 en 2024, waarin bij de bespreking van het begrotingsartikel enkel verwezen wordt hogere instituten voor schone kunsten, zonder de individuele vermelding van de instituten.

4 DOELSTELLINGEN EN BEOOGDE RESULTATEN

Het Orpheus Instituut bevindt zich in een tweeledige beleidscontext, waarbij er subsidiering voorzien is vanuit het onderwijsbeleid, alsook vanuit het W&I-beleid. Om tegemoet te komen aan de evaluatiebepalingen van beide beleidscontexten is het wenselijk om de evaluatievereisten gescheiden te houden en de integratie van de evaluatie te beperken tot één gezamenlijk panel, één zelfevaluatie-rapport en één eindrapport. Op die manier blijft de synergie behouden, terwijl de belangrijkste vereisten binnen de respectieve domeinen hieronder afzonderlijk worden geconcretiseerd in lijn met de bepalingen in de beheersovereenkomst enerzijds, en de convenant anderzijds.

4.1 Doelstellingen evaluatie vanuit het onderwijsbeleid

4.1.1 Uitgangspunten voor de evaluatie

De evaluatie vanuit het onderwijsdomein wordt uitgevoerd door een expertenpanel dat o.a. nagaat in hoeverre de bepalingen uit de beheersovereenkomst door het Orpheus Instituut zijn gerealiseerd. De samenstelling van dit panel gebeurt door de minister, het Orpheus Instituut geeft hiervoor advies. De minister duidt de leden aan en kiest ook de voorzitter en de secretaris. Ook de opdracht en bevoegdheden van het panel worden vastgelegd door de minister.

Het expertenpanel ontvangt verschillende bronnen van informatie, waaronder de zelfevaluatie van het instituut, de beheersovereenkomst, het beleidsplan en de tussentijdse rapportering. Deze documentatie wordt aangevuld met een plaatsbezoek, waarbij het panel de gelegenheid krijgt om rechtstreeks vragen te stellen aan vertegenwoordigers van het instituut. De richtlijnen voor het opstellen van de zelfevaluatie zijn opgenomen in de beheersovereenkomst en mee verwerkt in de leidraad in bijlage 1.

Vanuit het beleidsdomein Onderwijs en Vorming moet er voor de evaluatie minimaal aan de volgende voorwaarden en vereisten worden voldaan. Het expertenpanel toetst deze tijdens de voorbereiding en het plaatsbezoek af.

4.1.2 Evaluatievereisten

4.1.2.1 Zelfevaluatie-rapport

In het zelfevaluatie-rapport dat het Orpheus Instituut schrijft naar aanleiding van de opdrachtbepaling vanwege de minister, komen ten minste volgende zaken aan bod:

- de opdracht en missie;
- het beleid rond onderwijs, onderzoek, dienstverlening en samenwerking;
- de kwaliteit van het management;
- het personeelsbeheer;
- de instroom, doorstroom en uitstroom van studenten;
- de kwaliteitszorg;
- het administratief, financieel en technisch beheer.

4.1.2.2 Evaluatiebepalingen uit de beheersovereenkomst

Het Orpheus Instituut moet aantonen dat het:

- doctoraatcurriculum docARTES organiseert
 - in samenwerking met een Vlaamse of buitenlandse universiteit;
 - met een onderzoeksomgeving waarin intellectuele en artistieke uitwisseling mogelijk is;
 - met de nodige materiële infrastructuur om studenten hun opleiding te laten afronden.
- een onderwijsprogramma opstelt voor docARTES
- een aanvullend aanbod voorziet voor doctoranti aan andere Vlaamse instellingen
 - afgestemd via overleg met deze hogeronderwijsinstelling en verrijkt door internationale inbreng van professoren, onderzoekers en instellingen.
- postacademisch onderwijs aanbiedt
 - toegankelijk voor afgestudeerden van universiteiten en hogescholen uit binnen- en buitenland;
 - inclusief trajecten zoals de laureaatsopleiding en de opleiding voortgezette kamermuziek (naast docARTES).
- samenwerkt met Vlaamse en internationale hogeronderwijsinstellingen
- bijdraagt in Europees verband aan de definiëring van muzikaal onderzoek
 - met aandacht voor praktijkgericht onderzoek, methodologie en pedagogische consequenties;
 - en zorgt voor disseminatie van de onderzoeksresultaten binnen het Vlaamse hoger onderwijs.
- ondersteuning biedt aan hogescholen bij de onderwijs- en onderzoeks-nexus van hun opleidingscurriculum
- optreedt als ontmoetingsplaats
- zelf onderzoek verricht
 - met focus op het ontginnen van onbekend bronnenmateriaal;
 - en dit ten dienste stelt van derden.
- maatschappelijk en wetenschappelijke dienstverlening verstrekt
- een diversiteitsbeleid voert

4.1.2.3 Beleidsplan

Het Orpheus Instituut stelde in 2022 een beleidsplan op, dit op basis van het eindrapport met aanbevelingen van het expertenpanel toen. Het beleidsplan omvatte de door het Orpheus Instituut opgestelde doelstellingen. De doelstellingen moesten minimaal betrekking hebben op volgende domeinen:

- onderwijs en studenten
- onderzoek
- dienstverlening
- externe profilering, samenwerkingsverbanden en netwerking (o.a. alumni)
- infrastructurele voorzieningen, financiën, inclusief het aandeel extern te verwerven middelen
- personeel en organisatie
- diversiteitsbeleid.

Het expertenpanel gaat bij de evaluatie van 2026, na of de doelstellingen uit het beleidsplan (2022-2026) behaald werden. Op basis van de aanbevelingen die daaruit komen en het eindrapport zal Orpheus een nieuw beleidsplan (2027-2031) opstellen eind 2026. Het nieuwe beleidsplan zal dienen als basis voor het opstellen van een nieuwe beheersovereenkomst.

4.1.3 Vereiste documenten voor evaluatie

Het Orpheus Instituut ontving richtlijnen voor het opstellen van de zelfevaluatie (in bijlage 1). Op basis daarvan stelt het instituut een zelfevaluatie op, aangevuld met eventuele bijlagen ter verduidelijking, en een beleidsplan.

Het expertenpanel krijgt voor de evaluatie de volgende documenten ter beschikking:

- De beheersovereenkomst tussen het Orpheus Instituut en de Vlaamse Regering
- Het beleidsplan
- Het zelfevaluatierapport, inclusief bijlagen
- Tussentijdse rapportering van Orpheus in 2024

4.2 Doelstellingen evaluatie vanuit het W&I-beleid

4.2.1 Uitgangspunten voor de evaluatie

Voor wat de inhoudelijke bepalingen van de evaluatie betreft, geeft het convenant een verdere concretisering van de inhoudelijke scope van de evaluatie die in het W&I-decreet is uitgezet. Zo geeft artikel 16 §1 aan dat de evaluatie, naast op de strategische en operationele doelstellingen en de KPI's, ook ingaat op eventueel andere vooropgestelde doelstellingen. Voorts bepaalt het convenant (§2 van artikel 16) dat de evaluatie in het bijzonder rekening houdt met:

- het beleidsplan of het strategisch plan;
- het behalen van de SD's³⁰, OD's³¹ en de KPI's³²;
- het personeels-, diversiteits- en inclusiebeleid;
- de jaarverslagen die het Orpheus Instituut tijdens de duur van dit convenant heeft bezorgd;
- de zelfevaluatie die het Orpheus Instituut heeft opgesteld;
- een analyse van de geleverde onderzoeksoutput;
- het oordeel van een internationaal panel van experts dat daarvoor onder andere een bezoek ter plaatse brengt;
- een benchmarking met andere vergelijkbare instellingen.

Het convenant verduidelijkt in artikel 16 §7 dat de zelfevaluatie dient te bestaan uit een ex-post- (terugblik) en een ex-antegedeelte (vooruitblik) en hiervoor een richtlijn/leidraad wordt uitgewerkt. Deze leidraad is uitgewerkt en toegevoegd als Bijlage 1 Leidraad voor het opstellen van de zelfevaluatie van het Orpheus Instituut bij dit plan van aanpak. Het ex-antegedeelte van

³⁰ Strategische doelstellingen

³¹ Operationele doelstellingen

³² Kritieke prestatie-indicatoren

deze zelfevaluatie dient ook minstens een ontwerp van strategisch plan te omvatten voor een volgende vijfjarige periode (2027-2031). Dit ontwerp van strategisch plan wordt in het kader van de evaluatie mee geëvalueerd en kan vervolgens evolueren tot een definitief strategisch plan dat ten slotte als bijlage bij het nieuwe convenant wordt gevoegd.

4.2.1.1 Evaluaties met betrekking tot de beleidsvelden Economie, Wetenschappelijk Onderzoek, Innovatie en Wetenschapscommunicatie en wat betreft het thema Industrie

In de beleidsnota Economie, Wetenschapsbeleid, Innovatie en Industrie 2024-2029 wordt gerefereerd aan evaluatiebeleid en -cultuur, waarbij wordt gesteld dat: *“Binnen de beleidsvelden Economie, Wetenschap, Innovatie en Wetenschapscommunicatie is de voorbije jaren een hoogstaand evaluatiebeleid ontwikkeld, in het bijzonder binnen het [voormalig] Departement EWI dat hiertoe in 2007 een afzonderlijke evaluatiecel heeft geïnstalleerd. De evaluatiepraktijk en het evaluatiebeleid in het beleidsdomein WEWILS zullen verder worden ontwikkeld op basis van de bestaande praktijken en het bestaande beleid van de entiteiten binnen het beleidsdomein. We streven er hierbij naar om meer in te zetten op binnenshuis uitvoeren van evaluaties en bekijken op welke wijze foresight kan worden ingebracht in de beleidsontwikkeling die uit evaluaties volgt.”*

De evaluatiecel van de afdeling Coördinatie, Evaluatie, EU en Internationaal O&O&I-beleid van het Departement WEWIS is verantwoordelijk voor de (coördinatie en opvolging) van evaluaties met betrekking tot de beleidsvelden Economie, Wetenschappelijk Onderzoek, Innovatie en Wetenschapscommunicatie en heeft in de periode 2020-2024 een aantal uitgangspunten geïdentificeerd die pasten in het toenmalig beleid van de Vlaamse Regering en nog steeds gelden³³.

Deze uitgangspunten³⁴ zijn generiek en gelden dan ook voor de periode 2024-2029, waarbij ze ook worden doorgetrokken naar het thema Industrie van eerder vermelde beleidsnota. Deze uitgangspunten zijn:

1. Alle evaluatiebepalingen uit de regelgeving moeten aan bod komen.
2. Er wordt gestreefd naar evolutie in de evaluatie (geen “platgetreden paden”)³⁵.
3. De geplande evaluatie beoogt een goed evenwicht tussen het ex-post- en het ex-antegedeelte ervan. Vanuit die optiek wordt vooral aandacht besteed aan het ex-anteluid³⁶ van de evaluatie.
4. Een systeembenadering zal ingebracht worden waar mogelijk/nuttig. In eerste instantie wordt uitgegaan van het meest nabije beleidssysteem en de doelstellingenkaders waarin dit is ingebed.

³³ Deze uitgangspunten zijn opgenomen in interne documenten van het (voormalige) Departement EWI.

³⁴ De eerste twee uitgangspunten waren voordien ook al geldig, maar worden hier ter herinnering hernomen.

³⁵ Zoals aangegeven in de beknopte historiek (zie sectie 3.1 is het Orpheus Instituut) immers al meermaals geëvalueerd.

³⁶ Dit zou het ex-postluid in principe ook lichter moeten maken.

5. De aanpak van evaluaties dient proportioneel te zijn ten opzichte van de omvang van de betrokken organisaties en budgetten en met het oog op het efficiënt besteden van tijd en middelen.

Daarnaast dient elke evaluatie ruimer te worden opgevat dan in de relevante stukken is aangegeven en moet de evaluatie bovendien rekening houden met de beleidsontwikkelingen en de evolutie in de beleidscontext en dit op verschillende (beleids)niveaus.

4.2.1.2 Elementen volgend uit de VCO, aanverwante regelgeving en toelichting

Zoals al aangehaald in sectie 2.3, dienen beleidsevaluaties in principe ook rekening te houden met de bepalingen van de VCO en van het BVCO van 17 mei 2019 en met de elementen opgenomen in de mededeling aan de Vlaamse Regering van 25 april 2025 waarbij de rol van de Inspectie van Financiën in de evaluatiecultuur wordt gespecificeerd.

Specifiek wat de voorwaarden betreft waaraan een beleidsevaluatie conform het BVCO van 17 mei 2019 moet voldoen (zie ook sectie 2.3), gaan sectie 4.2.2 en 4.2.3 nader in op deze elementen.

Verder zullen de elementen die opgenomen zijn in hogervermelde nota aan de Vlaamse Regering - en dit waar relevant - verder in dit plan van aanpak aan bod komen en zal er ook - indien van toepassing - expliciet naar worden verwezen.

4.2.2 Doelstellingen van de evaluatie

Zowel in de bepalingen van, het W&I-decreet (zie sectie 2.1), als de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën (zie sectie 4.2.1.2) is vastgelegd dat de evaluatie moet bijdragen tot de beslissing over het afsluiten van een nieuwe overeenkomst voor een volgende periode van vijf jaar.

De evaluatie dient zich hiertoe in eerste instantie te richten op de uitvoering van en de algemene werking in het kader van de beide overeenkomsten. Dit gebeurt aan de hand van de doelstellingen en streefdoelen die in het kader van zowel het onderzoeksbeleid als het onderwijsbeleid zijn uitgezet en onder meer zijn uitgewerkt in enerzijds het Strategisch Plan 2022-2026 en anderzijds het Meerjarenbeleidsplan 2022-2026. De evaluatie dient hiertoe verder in te gaan op de verschillende aspecten die in de beheersovereenkomst en het convenant zijn vastgelegd (zie sectie 2.2) en ook rekening te houden met de uitgangspunten die in dit plan van aanpak verduidelijkt zijn (zie sectie 4.2.1).

4.2.3 Beoogde resultaten

Als resultaten van de evaluatie 2026 van het Orpheus Instituut worden minstens onderstaande elementen verwacht:

4.2.3.1 Ex-anteperspectief (2027-2031)

Een analyse en beoordeling m.b.t. de toekomst, in eerste instantie voor een volgende periode van minstens vijf jaar (vanaf 2027), maar voor zover relevant kunnen de analyse en beoordeling ook verder vooruitblikken. Deze analyse en beoordeling bouwt voort op de vaststellingen en resultaten die vanuit het ex-postperspectief (zie sectie 4.2.3.2) werden bekomen. Dit omvat onder meer een analyse en beoordeling in termen van:

- De toekomstplannen van het Orpheus Instituut, met inbegrip van:
 - Doelstellingen, ambities en prestaties op het vlak van onderwijs, onderzoek en dienstverlening;
 - Ambities en vooropgestelde paden naar impact op verschillende vlakken (onderwijs, wetenschap, dienstverlening, maatschappelijk, innovatie, cultuur, beleidsmatig, internationaal, valorisatie, enz.);
 - Aansturing, governance en opvolging;
 - De financiële implicaties van de verschillende mogelijke (beleids)scenario's;
- De verhouding van de toekomstplannen van het Orpheus Instituut met de toekomstvisie van de Vlaamse overheid (zowel vanuit onderwijs- als onderzoeksperspectief);
- Toekomstige rol, positionering en meerwaarde van het Orpheus Instituut binnen het Vlaamse onderwijs- en onderzoekslandschap, in ruimere beleidskaders en t.a.v. andere actoren en/of beleidsinstrumenten en beleidsniveaus;
- De aanpak voor kwaliteitsopvolging, monitoring en opvolging, met inbegrip van kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren en streefdoelen;
- Een systeemperspectief met betrekking tot de inpassing in en bijdrage aan opeenvolgende beleidskaders en hun doelstellingen, waaronder het Vlaamse onderwijs- en W&I-beleid, het ruimere Vlaamse beleid, de Regional Innovation Scoreboard, Europese doelstellingen, enz. onder meer op het vlak van wetenschapscommunicatie, Open Science en Open Data, ontwikkelingen inzake de evaluatie van onderzoek (reform of research assessment), onderzoeksinfrastructuur, interdisciplinariteit, aantrekkelijkheid van onderzoekscarrières, enz.

4.2.3.2 Ex-postperspectief (2022-2026)

Een analyse en beoordeling m.b.t. de voorbije periode, vanaf de vorige (gecombineerde) evaluatie in 2021 tot op het moment van deze evaluatie in termen van:

- De mate waarin en de wijze waarop het Orpheus Instituut de vooropgestelde doelstellingen heeft behaald in de periode 2022-2026 of verwacht dit te doen tegen het einde van 2026;
- Een financiële analyse, met bijzondere aandacht voor: de inzet van de afzonderlijke subsidies, hun aanwending en de doelmatigheid en doeltreffendheid ervan, en zelf verworven externe middelen;
- De geleverde prestaties, resultaten en impact op verschillende vlakken (onderwijs, wetenschap, dienstverlening, maatschappelijk, innovatie, cultuur, beleidsmatig, internationaal, valorisatie, enz.)
- De onderwijskwaliteit van de aangeboden opleidingen;
- Het gevoerde algemeen, onderwijsgericht en onderzoeksgericht beleid/governance en de interne en externe kwaliteitszorg;
- Rol, positionering en meerwaarde van het Orpheus Instituut binnen het Vlaamse onderwijs- en onderzoekslandschap, in ruimere beleidskaders en t.a.v. andere actoren en/of beleidsinstrumenten en beleidsniveaus;

- Een systeemperspectief met betrekking tot de inpassing in en bijdrage aan opeenvolgende beleidskaders en hun doelstellingen, waaronder het Vlaamse onderwijs- en W&I-beleid, het ruimere Vlaamse beleid, de Regional Innovation Scoreboard, Europese doelstellingen, enz. onder meer op het vlak van wetenschapscommunicatie, Open Science, ontwikkelingen inzake de evaluatie van onderzoek (reform of research assessment), onderzoeksinfrastructuur, interdisciplinariteit, aantrekkelijkheid van onderzoekscarrières, enz.

4.2.4 Eindrapportering

De evaluatie moet leiden tot een eindrapportering waarin conclusies en aanbevelingen voor de toekomst zijn opgenomen voor een optimale werking en inschakeling van het Orpheus Instituut in de relevante beleidskaders. Deze conclusies en aanbevelingen dienen rekening te houden met de sterktes, zwaktes, opportuniteiten, uitdagingen en bedreigingen waarmee het Orpheus Instituut vandaag en in de toekomst (mogelijks) geconfronteerd zal worden.

De eindrapportering moet eenduidige conclusies en aanbevelingen omvatten die onderbouwd worden op basis van onderliggende bevindingen. Tevens dient de eindrapportering een inzicht te geven in de gebruikte evaluatiemethode en in de mogelijkheden en onmogelijkheden om de doeltreffendheid en de doelmatigheid van het beleid in kwestie vast te stellen.

4.2.5 Evaluatieluiken

Deze luiken (ex-ante en ex-post) dienen in de evaluatie-opdracht te worden opgenomen maar vormen geen exhaustieve opsomming. De gekozen evaluatieonderwerpen (per luik) zijn niet altijd even strikt van elkaar te scheiden. Overlappingsen tussen de luiken zijn dan ook niet uitgesloten.

Het is bovendien de bedoeling dat de evaluatie van het Orpheus Instituut verschillende dimensies belicht. Zoals eerder aangegeven betreft dit een ex-post- en ex-anteperspectief, maar ook: zowel een interne (vanuit het oogpunt van het instituut zelf) als een externe invalshoek (door de ogen van doelgroepen, klanten, belanghebbenden, enz.); de onderzoeksdimensie; vanuit een lokaal, regionaal, nationaal, Europees tot internationaal perspectief en zowel het Orpheus Instituut op zichzelf bekeken als in een systeemperspectief. Met systeemperspectief wordt bedoeld dat er onder meer rekening wordt gehouden met het systeem/de systemen waarvan het Orpheus Instituut deel uitmaakt met andere (beleids)actoren/(beleids)instrumenten en beleidsontwikkelingen en dit op verschillende beleidsniveaus en hun doelstellingenkaders.

Zoals aangegeven in de bepalingen m.b.t. beleidsevaluaties uit het BVCO (zie sectie 2.3)³⁷, dienen doelmatigheid en doeltreffendheid (van de subsidie op zich) als evaluatiecriteria in aan bod te komen. Het is evenwel niet de bedoeling dat de evaluatie tot deze criteria beperkt blijft. Ook criteria als, maar opnieuw niet beperkt tot, coherentie, doelbereiking, adequaatheid of relevantie maken deel uit van de evaluatie-aanpak.

³⁷ Deze bepalingen worden verder gespecificeerd in de mededeling aan de Vlaamse Regering van 25 april 2025 betreffende de rol van de Inspectie van Financiën inzake evaluatiecultuur (VR 2025 2504 MED.0134/1TER)

4.2.5.1 Ex-postluik

Beleidsplanning en realisatie

In dit luik wordt verwacht dat nagegaan wordt in welke mate en op welke wijze het Orpheus Instituut de missie, strategische en operationele doelstellingen en opdrachten die neergelegd zijn in het convenant (en de meerjarenplannen die er integraal deel van uitmaken) en de bepalingen die zijn opgenomen in het W&I-decreet, heeft gerealiseerd (of verwacht om te realiseren) over de periode 2022³⁸-2026. De verwachte analyse en beoordeling dient te gebeuren rekening houdend met het ruime beleidskader en de evoluerende beleidscontext, en rekening houdend met alle facetten van het instituut. Vanuit het perspectief van het onderzoeksbeleid vormt de Ton Koopman-collectie hierbij een specifiek aandachtspunt.

Daarnaast wordt – vanuit een extern perspectief – de beleidsplanning en realisatie ervan beschouwd tegen de achtergrond van het systeem/de systemen waarin het Orpheus Instituut was en is ingebed. Hieronder vallen onder meer de beleidsdoelstellingenkaders die reeds onder sectie 4.2.3 werden vermeld, zoals wetenschapscommunicatie, interdisciplinariteit³⁹, Open Science en Open Data, onderzoeksinfrastructuur, ontwikkelingen op het vlak van de evaluatie van onderzoek, enz. Hierbij wordt onder meer nagegaan in welke mate de strategische doelstellingen – in de beschouwde periode – aansloten bij en bijdroegen tot de beleidsdoelstellingen op de verschillende niveaus en in relatie tot andere actoren binnen dit systeem/deze systemen. Hiervoor kan vertrokken worden vanuit artikel 4 van het convenant die het algemeen beleidskader uitzet.

Werking en governance

In dit onderdeel komt de eigenlijke werking van het Orpheus Instituut aan bod en dit zowel wetenschappelijk/onderzoeksmatig, administratief/organisatorisch, technisch als financieel en dit bekeken vanuit het geheel van de opdracht, maar ook met specifieke aandacht voor het personeels-, diversiteits-, inclusie—en kwaliteitszorgbeleid.

Specifieke punten van deze analyse zijn onder meer de participatie van het Orpheus Instituut op het vlak van wetenschapscommunicatie (artikel 10 § 1 van het convenant) en verplichtingen op het vlak van open data en ten aanzien van FRIS (artikel 10 §2 van het convenant).

Dit evaluatieluik omvat tevens een financiële analyse, die niet bedoeld is als audit (dus niet tot op het niveau van specifieke uitgaven), maar een beeld geeft van de aanwending van de overheidsmiddelen over de termijn van de overeenkomsten heen, met de cijfers van de goedgekeurde jaarrapporteringen als startbasis. Deze financiële analyse omvat minstens een vergelijking met de periode 2017-2021. De analyse gaat ook in op de in de overeenkomsten vastgelegde financiële verplichtingen, de verhouding van de personeelsmiddelen tot de personeelsinzet en tot de werkingsmiddelen en de evolutie hierin, en het eventuele verschil tussen de voorziene middelen en de effectief uitbetaalde middelen. Voorts is het ook de bedoeling dat de financiële analyse rekening houdt met en een inzicht geeft in de verschillende

³⁸ Of vanaf de vorige evaluatie in 2021, voor elementen die nog niet in die evaluatie aan bod gekomen waren.

³⁹ Het Orpheus Instituut bevindt zich immers op een kruispunt waar kennis, expertise en vaardigheden uit onder meer kunsten, sociale en humane wetenschappen, exacte wetenschappen en STEM-disciplines elkaar treffen.

inkomstenstromen binnen en naast deze van de Vlaamse overheid en hoe de werking met ad-hoc-middelen zich verhoudt tot de structurele middelen.

Binnen dit evaluatieluik wordt ook nagegaan hoe werd omgesprongen met de aanbevelingen en conclusies uit de vorige evaluatie en tot welke ontwikkelingen dit leidde op het vlak van o.a. de aansturing, het personeelsbeleid, het financieel beleid en het communicatiebeleid, uiteraard eveneens binnen een wijzigende (beleids)context.

Positionering en samenwerking

De evaluatie dient ook terug te kijken op de rol, positie en meerwaarde die het Orpheus Instituut opnam binnen de evoluerende beleidscontext en de samenwerkingsverbanden die het instituut aanging en uitgebouwd heeft in het kader van de realisatie van de doelstellingen. Zowel de samenwerking en/of afstemming met, als de complementariteit t.a.v. andere actoren en instrumenten, in het bijzonder met andere vergelijkbare instellingen, de academische wereld, andere relevante actoren, enz. dienen hier te worden toegelicht. Aandachtspunten hierbij zijn de relaties met en de acties t.a.v. de doelgroepen (voor onderzoek), de relaties met stakeholders (afstemming, synergie, complementariteit), in het bijzonder met de Vlaamse beleidsactoren. Concreet betreft dit onder meer de rol die het Orpheus Instituut opneemt in het AEC⁴⁰, de samenwerking met (Vlaamse en buitenlandse) conservatoria en instellingen voor hoger onderwijs

Prestaties, resultaten en impact

Binnen dit luik worden de resultaten, prestaties en impact van het Orpheus Instituut geanalyseerd en beoordeeld, uitgaand van de doelstellingen die in de overeenkomsten en meerjarenplannen vooropgesteld zijn. Dit gebeurt onder meer aan de hand van, maar blijft niet beperkt tot, de kwantitatieve en kwalitatieve KPI's, indicatoren en streefdoelen die vooropgesteld werden. Om een correct beeld te krijgen van de verwezenlijkingen en de evolutie ervan, blik de evaluatie op dit vlak ook verder achteruit dan de voorbije periode.

Zoals ook aangegeven onder sectie 4.2.3 wordt er ook voor dit evaluatie-aspect rekening mee gehouden dat de prestaties, resultaten en impact het Orpheus Instituut zich op verschillende vlakken kunnen situeren (wetenschap, dienstverlening, maatschappelijk, innovatie, cultuur, beleidsmatig, internationaal, valorisatie, enz.)

4.2.5.2 Ex-anteluik

Zoals reeds eerder aangehaald is het de bedoeling dat het toekomstgericht evaluatieluik minstens een even belangrijk deel van de evaluatie vormt als het ex-postluik (zie sectie 4.2.1.1). De evaluatie dient immers de verdere beleidsontwikkeling maximaal te ondersteunen aangezien de evaluatie moet kunnen bijdragen aan de beslissing over het al dan niet afsluiten van nieuwe overeenkomsten (of een samenvoeging van het convenant en de beheersovereenkomst) voor een volgende periode en de invulling ervan. Om dit toekomstgerichte evaluatieluik te onderbouwen, wordt onder meer gebruik gemaakt van vaststellingen uit het ex-postperspectief, maar wordt ook vooruitgeblikt op mogelijke

⁴⁰ "AEC is a voluntary coalition representing Higher Music Education Institutions (HMEIs) in Europe and beyond.", zie ook <https://aec-music.eu/member/orpheus-instituut>

toekomstige ontwikkelingen die relevant zijn voor of een impact kunnen hebben op het Orpheus Instituut. Daarnaast kunnen voor het ex-anteluik ook lessen getrokken worden of inspiratie verkregen worden uit de benchlearning-oefening met buitenlandse instellingen die met het Orpheus Instituut vergelijkbare kenmerken hebben.

Beleidsplanning en ambities

Het ex-anteluik omvat in eerste instantie een analyse en beoordeling van de doelstellingen en ambities die vervat zijn in de toekomstplannen van het instituut (die deel uitmaken van de zelfevaluatie) en hoe deze zich verhouden ten opzichte van de toekomstvisie van de Vlaamse overheid. Daarnaast wordt ook rekening gehouden met mogelijke evoluties in de maatschappelijke en beleidscontext (op verschillende beleidsniveaus en binnen de verschillende domeinen, ook vanuit het systeemperspectief) en met mogelijke bedreigingen en opportuniteiten die zich kunnen voordoen en hoe het instituut hierop kan inspelen.

Werking en governance

Aansluitend op de analyse van toekomstige doelstellingen en ambities, gaat het ex-anteluik van de evaluatie ook in op welke evoluties en aanpassingen deze toekomstige doelstellingen en ambities met zich meebrengen of vereisen op het vlak van de werking en governance van het Orpheus Instituut. In het ex-anteluik worden ook de verschillende aspecten van werking en governance meegenomen (personeelsbeleid, diversiteitsbeleid, communicatiebeleid, enz.).

Vanuit het ex-anteperspectief gebeurt een financiële analyse waarbij een vooruitblik op toekomstige benodigde of beschikbare middelen worden uitgezet ten opzichte van de situatie volgens (ten minste) het huidige convenant, op basis van de aanzet die hieromtrent is opgenomen in het ex-anteluik van de zelfevaluatie, de vooruitblik vanuit de overheid (op basis van eventuele inschattingen en de in de regelgeving vooropgestelde budgetten), en een inschatting op basis van de bevindingen en aanbevelingen uit de evaluatie.

Inzake het regelgevend en administratief kader dat vanuit de overheid voor de financiering voor het Orpheus Instituut wordt opgezet, wordt ook nagegaan welke aanpassingen aangewezen zijn en of hoe dit kader in lijn gebracht kan of moet worden met de bepalingen van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën⁴¹.

Positionering en samenwerking

Het ex-anteperspectief omvat een vooruitblik van de positionering en samenwerking en de rollen die het Orpheus Instituut hierbij ambieert op te nemen, over de verschillende niveaus heen (van lokaal tot internationaal), en over de eerder vermelde beleidsvelden, disciplines, enz. heen.

Prestaties, resultaten en impact

De vooruitblik op en ambities met betrekking tot de prestaties, resultaten en impact van het Orpheus Instituut voor een volgende periode, behelst eveneens de verschillende vooropgestelde vlakken (wetenschap, dienstverlening, maatschappelijk, innovatie, cultuur,

⁴¹ Artikel 76/2 van het VCO stelt 13 elementen voorop die een subsidiekader minimaal dient te omvatten.

beleidsmatig, internationaal, valorisatie, enz.). Naast de aansluiting bij de toekomstige doelstellingen, van het Orpheus Instituut en van de Vlaamse overheid, worden ook lessen en inspiratie uit de benchlearning in de analyse en beoordeling meegenomen. Ditevaluatieaspect richt zich ook op toekomstige indicatoren, KPI's, streefcijfers – zowel van kwalitatieve als kwantitatieve aard – om kwaliteitscontrole door het instituut en monitoring door de Vlaamse overheid helder, eenduidig en vlot te laten verlopen.

4.2.5.3 Relevante evaluaties/studies in deze context

In 2022, 2023 en 2024 werden binnen het (voormalige) beleidsdomein EWI ook een aantal evaluaties/studies uitgevoerd⁴² waarvan de resultaten belangrijk kunnen zijn voor de evaluatie van het Orpheus Instituut, zoals de evaluaties van het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen (FWO), de onderzoekersbevraging 2022, de Systeemanalyse Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie en uitgaventoetsing van het “Vlaams beleid in het kader van productiviteit”⁴³, enz. Vanuit het Expertisecentrum O&O Monitoring (ECOOM)⁴⁴ werd aangegeven dat het voor hen niet mogelijk is om een bibliometrische analyse op te stellen maar er wordt door hen wel werk gemaakt van een analyse van de maatschappelijke impact van het instituut.

4.2.6 Onderdelen van de evaluatie en methodologieën

Zoals eerder vermeld dient de evaluatie van het Orpheus Instituut te bestaan uit een ex-postluik en een ex-anteluik en een goed evenwicht tussen beide luiken is essentieel bij de uitvoering ervan. Wat inhoudelijk aan bod moet komen in de evaluatie wordt toegelicht in deel 4.2.5 van dit plan van aanpak. De methodologieën die in de evaluatie (onder meer op basis van de regelgeving) minstens aan bod moeten komen, zijn:

- Documentenstudie.
- Interviews.
- Een analyse van de output (zowel op vlak van onderwijs als onderzoek).
- Een plaatsbezoek en een beoordeling door internationale experts.
- Een benchlearning.
- Toekomstgerichte methodologieën ter ondersteuning van het ex-anteluik van de evaluatie.
- Systeembenadering van de omgeving en t.o.v. de beleidskaders waarin het Orpheus instituut zich bevindt.

De werkzaamheden in het kader van deze evaluatie moeten leiden tot een globaal eindrapport waarvan de inhoud in grote lijnen wordt omschreven in sectie 5.3. In dit rapport moeten ook de bevindingen worden verwerkt van experts die in het kader van deze evaluatie zullen worden ingezet (zie ook verder in deel 5.2.2).

⁴² Zie voor een overzicht: <https://www.ewi-vlaanderen.be/onze-opdracht/strategisch-beleid/overzicht-van-all-e-evaluaties>.

⁴³ Zie: <https://www.ewi-vlaanderen.be/nieuws/ooi-systeemanalyse-onderbouwt-vlaams-productiviteits-offensief-vlaamse-versnelling>

⁴⁴ Zie <https://www.ecoom.be/>

4.2.6.1 Bronnen

De volgende bronnen worden voor de evaluatie reeds als relevant beschouwd: de overeenkomsten voor de periode 2022-2026, de regelgeving (decreten, enz.), beleidsnota's en BBT's, het evaluatierapport van de voorgaande evaluatie van 2021, de beleidsplannen van het Orpheus Instituut, de jaarverslagen die het instituut heeft ingediend bij de bevoegde administraties, de zelfevaluatie die het Orpheus Instituut zal opstellen, enz.

In het kader van deze evaluatie zullen de bevoegde Vlaamse beleidsactoren een toekomstvisie opstellen met betrekking tot het Orpheus Instituut. Deze toekomstvisie zal ook als bron ter beschikking gesteld worden van de evaluatie en dient gericht ingezet te worden met het oog op een weloverwogen advies over de toekomst van het Orpheus Instituut.

Zowel deze toekomstvisie als de zelfevaluatie van het Orpheus Instituut worden beschouwd als vertrouwelijke werkdocumenten.

Een andere bron die tijdens de evaluatie beschikbaar wordt, is het rapport dat de experts zullen opstellen naar aanleiding van hun plaatsbezoek aan het Orpheus Instituut.

5 EVALUATIEVERLOOP/PROCEDURE

5.1 Bijdrage van het voorwerp van de evaluatie

Het Orpheus Instituut zal als input voor deze gezamenlijke evaluatie één zelfevaluatie opstellen waarin zowel aan de vereisten van onderwijs als onderzoek tegemoet wordt gekomen. De richtlijnen voor de zelfevaluatie die aan het Orpheus Instituut bezorgd werden, zijn als bijlage 1 bij dit plan van aanpak opgenomen. Deze zelfevaluatie omvat zowel het onderwijs- als onderzoeksperspectief en omvat eveneens een ex-post- als een ex-antebenadering.

Ten behoeve van het in te zetten panel van internationale experts wordt gevraagd om de zelfevaluatie in het Engels op te stellen.

Ook voor de evaluatie geldt het in de regelgeving vermelde principe dat van de eenmalige bevraging en het (zo veel mogelijk) beperken van de administratieve lasten.

In overleg met het Orpheus Instituut werd voor de verwachte zelfevaluatie afgesproken dat het ex-postluik tegen midden januari en het ex-anteluik tegen midden februari 2026 zal worden opgeleverd.

5.2 Evaluatoren

De geïntegreerde, gezamenlijke evaluatie groeide vanuit twee afzonderlijke evaluatiewerkwijzen, waarbij zowel AHOVOKS als WEWIS een expertenpanel inzetten. WEWIS stelde telkens ook naast een panel van internationale experts, een consultant voor de evaluatie, in functie van de vereisten uit de convenant. Voor de gezamenlijke evaluatie van het Orpheus Instituut zullen twee typen evaluatoren worden aangesteld: een externe consultant en een panel van internationale experts. Beide types van evaluatoren voeren onafhankelijk hun eigen evaluatie(s) uit, maar beide processen interageren ook. Zo wordt de consultant ingezet voor de ondersteuning van het expertenpanel en dient de consultant de bevindingen en beoordeling van het expertenpanel in het geheel van de eindrapportering te verwerken.

Conform de richtlijnen inzake het gebruikmaken van consultancy-opdrachten binnen de Vlaamse overheid⁴⁵ zal een opportuniteitstoets worden opgesteld om de inzet van deze externe expertise te motiveren.

5.2.1 Externe consultant

De consultant zal worden aangesteld via de aanbesteding van een overheidsopdracht die betrekking heeft op de uitvoering van de evaluatie van het Orpheus Instituut. De consultant zal deze evaluatie uitvoeren rekening houdend met de doelstellingen, evaluatiedimensies en beoogde resultaten die voor deze evaluatie werden vooropgesteld (zie deel 4).

Van de consultant wordt verwacht dat die bij de uitvoering van de opdracht de onderscheiden doelstellingen, evaluatiedimensies, beoogde resultaten, alsook de evaluatieluiken vertaalt in

⁴⁵ Nota aan de Vlaamse Regering van 7 juli 2025 betreffende Richtlijnen met betrekking tot de inzet van consultancy binnen de Vlaamse overheid, VR 2025 0407 DOC.0556

een eigen concrete en samenhangende aanpak en dit rekening houdend met de onderscheiden evaluatiedimensies. In het werkplan voor de uitvoering van de evaluatie dient de consultant methodologieën⁴⁶ aan te wenden die tegemoetkomen aan de doelstellingen van de evaluatie en leiden tot de beoogde resultaten ervan. Verder zal de consultant bij de uitvoering van de evaluatie-opdracht een beroep moeten doen op verschillende vormen van expertise en diverse stakeholders moeten raadplegen om de opdracht tot een goed einde te kunnen brengen.

De consultant zal de opdracht uitvoeren in samenwerking met een samen te stellen panel van internationale experts en gebruikmaken van de bevindingen van het panel bij het opstellen van de eindrapportering. Het rapport dat het panel zal opstellen, zal met andere woorden aangewend worden in de finale rapportering van de consultant over de evaluatie van het Orpheus Instituut en moet ook integraal als bijlage bij deze eindrapportering gevoegd worden.

De consultant moet alle onderdelen van de evaluatie op zich nemen en minstens de bronnen aanwenden die ter beschikking staan van deze evaluatie. Verder moet de consultant in het kader van de evaluatie van het Orpheus Instituut instaan voor de ondersteuning en begeleiding van het panel van experts en op basis van zijn eigen analyses en bevindingen een programma en evaluatie-opdracht (incl. evaluatie-onderwerpen en/of -vragen) voor het panel uitwerken.

Bij de uitwerking van het programma en de evaluatie-opdracht voor de experts, wordt van de consultant ook verwacht dat hij argumenteert welke expertensessies hij voorstelt en waarom en hoe deze praktisch zullen worden georganiseerd met het oog op de optimale realisatie van de verwachte gecombineerde evaluatie van het Orpheus Instituut.

5.2.2 Panel van internationale experts

Zowel de regelgeving op vlak van onderwijs als op vlak van onderzoek bepalen beiden dat er een plaatsbezoek van een panel van internationale experts dient plaats te vinden in het kader van de evaluaties. Omwille van de verwevenheid van onderzoek en onderwijs binnen het Orpheus Instituut is ervoor geopteerd om één panel samen te brengen die het instituut vanuit beide perspectieven zal beoordelen. Bij het opstellen van het programma kunnen eventueel wel specifieke sessies worden georganiseerd die zich meer op onderzoek of meer op onderwijs richten indien de uitvoering van de evaluatie dit zou vereisen.

De internationale experts die zullen worden ingezet voor de evaluatie van het Orpheus Instituut, dienen in staat te zijn om de instelling te beoordelen vanuit hoger geschetste invalshoeken. Daarnaast dienen zij ook zicht te hebben op de toekomst van de onderzoeksdomeinen van de instelling en het management ervan en op de beleidsontwikkelingen op het vlak van onderwijs en onderzoek in het algemeen en wat de onderzoeksdomeinen van het Orpheus Instituut betreft in het bijzonder. Ervaring hebben met onderwijs- en/of onderzoeksbeleid op het niveau van een regio of land of ruimer vormt een bijkomend pluspunt.

Praktisch gezien zullen de experts een tweetal dagen worden ingezet en worden er expertensessies georganiseerd waarin in ieder geval het Orpheus Instituut gehoord en

⁴⁶ Minstens de methodologieën vermeld in sectie 4.2.6

bevraagd wordt, maar waarin dat minstens ook met de (Vlaamse) beleidsmakers gebeurt en eventueel met andere stakeholders.

De experts zullen bij hun werkzaamheden worden ondersteund en begeleid door de consultant die op basis van zijn voorafgaandelijke analyse en bevindingen een tussentijds rapport, een evaluatie-opdracht en een concrete set van evaluatie-/onderzoeksvragen voor het panel uitwerkt. De experts zullen zich met andere woorden bij de uitvoering van hun opdracht onder meer baseren op de voorbereidende werkzaamheden van de consultant, maar ook andere bronnen kunnen raadplegen.

De experts stellen hun eigen rapport op en kunnen hiervoor terugvallen op de ondersteuning door de consultant die ook zal instaan voor de consolidatie van alle bevindingen. In ieder geval wordt de rapportering van de experts zowel verwerkt in het eindrapport over de evaluatie als opgenomen als afzonderlijke bijlage bij dit rapport.

De samenstelling van het panel van experts zal gebeuren op basis van suggesties van de dossierbehandelaar(s) van het Departement WEWIS en AHOVOKS, van het Orpheus Instituut en van de externe consultant die voor de uitvoering van de evaluatie zal worden ingezet. Bij de samenstelling van het panel zal ernaar gestreefd worden een evenwicht te zoeken tussen experten met expertise in onderwijs en experten met expertise in onderzoek. De samenstelling van het panel van experts moet gevalideerd worden door de stuurgroep die de evaluatie van het Orpheus Instituut begeleidt (zie ook sectie 5.2.3.1).

5.2.3 Begeleiding van het evaluatieproces

5.2.3.1 De stuurgroep

De evaluatie zal begeleid worden door een stuurgroep waarin vertegenwoordigers van het Departement WEWIS (afdeling Coördinatie, Evaluatie, EU & Internationaal O&O&I-beleid (evaluatiecel) en afdeling Wetenschapsbeleid) en van AHOVOKS zijn opgenomen. Verder wordt voor elk van beide beleidsdomeinen een vertegenwoordiger van de bevoegde minister in de hoedanigheid van waarnemer opgenomen in de stuurgroep.

De externe consultant wordt uitgenodigd om deel te nemen aan de stuurgroepvergaderingen maar maakt geen deel uit van de stuurgroep.

De stuurgroep is het orgaan dat bevoegd is voor toezicht op en de begeleiding van het evaluatieproces. De werking ervan is neergelegd in een huishoudelijk reglement. De stuurgroep waakt over het correcte verloop van het evaluatieproces en kan dit zo nodig bijsturen. De rapportering vindt plaats aan de leden van de stuurgroep, die de kwaliteit van het geleverde werk bewaakt. Verder ziet de stuurgroep erop toe dat de evaluatie-opdracht van de externe consultant wordt uitgevoerd in overeenstemming met de bepalingen van het opdrachtbestek en dat de werkzaamheden van de externe consultant resulteren in een eindrapport met concrete aanbevelingen die inpasbaar zijn in de regelgeving.

De stuurgroep is ook het orgaan dat interviewlijsten, de samenstelling van het expertenpanel, tussentijdse resultaten, rapporten en andere stukken, voorstellen⁴⁷ en/of deliverables valideert.

Op de eerste stuurgroepvergadering wordt ook het evaluatievoorwerp uitgenodigd zodat de betrokkenen kennis kunnen maken met de aanpak die de externe consultant voor de uitvoering van de evaluatie-opdracht voorstelt en ook om een aantal afspraken te kunnen maken.

5.2.3.2 De operationele werkgroep

Voor de dagelijkse opvolging van de evaluatiewerkzaamheden is een operationele werkgroep ingesteld. Deze bestaat uit de dossierbehandelaar voor de evaluatie (en zijn/haar back-up) die behoren tot de evaluatiecel binnen de afdeling Coördinatie, Evaluatie, EU & Internationaal O&O&I-beleid van het Departement WEWIS, uit de dossierbehandelaar voor het Orpheus Instituut binnen het Departement WEWIS en de dossierbehandelaar voor het Orpheus Instituut binnen AHOVOKS.

De operationele werkgroep staat ook in voor de voorbereiding van de stuurgroepvergaderingen en de werkzaamheden ervan worden geregeld op basis van eerder vermeld huishoudelijk reglement.

De dossierbehandelaars voor de evaluatie bij het Departement WEWIS en bij AHOVOKS fungeren als enige aanspreekpunten voor de evaluatie.

5.3 Conclusies en aanbevelingen

Hierbij worden de conclusies uit de verschillende luiken samengebracht en aangewend om tot een rapportering te komen met aanbevelingen voor de toekomst van het Orpheus Instituut. Deze eindrapportering omvat minstens een beschrijving van de beleidscontext, geeft een toelichting over de evaluatiecontext en -aanpak, een overzicht van de ingezette methodes en middelen, de uitgevoerde analyses en de eraan verbonden beoordelingen en een overzicht van conclusies en aanbevelingen. Deze aanbevelingen dienen zich zowel te richten tot het Orpheus Instituut, AHOVOKS, WEWIS als de Vlaamse overheid als geheel.

Dit eindrapport moet beantwoorden aan de doelstellingen van de evaluatie en de beoogde resultaten opleveren en moet tegemoet komen aan alle hoger vermelde evaluatieluiken. Waar nuttig en relevant kan in het eindrapport specifieke en afzonderlijk aandacht worden besteed aan zowel de onderwijs- als de onderzoeksopdracht van het Orpheus Instituut.

Zoals ook opgenomen in de regelgeving is het de bedoeling dat de resultaten van de evaluatie onder meer gebruikt worden bij de onderhandelingen over volgende overeenkomst.

⁴⁷ Onder meer het voorstel van programma en van opdracht voor de experts.

5.4 Planning

Hieronder wordt een indicatieve planning voor het uitvoeren van deze evaluatie weergegeven:

Activiteit	Timing	Betrokken actoren
Verkenkend overleg met het evaluatievoorwerp	11 juni 2025	Departement WEWIS & AHOVOKS
Overleg over het ontwerp van plan van aanpak met het evaluatievoorwerp	16 september 2025	Departement WEWIS & AHOVOKS
Voor validering naar IF en bevoegde minister onderzoek	Eind september 2025	Departement WEWIS
(Opstart) Aanbesteding overheidsopdracht	(midden) oktober 2025	Departement WEWIS
Afronding van de aanbesteding	(midden) november 2025	Departement WEWIS
Benaderen mogelijke experts	November 2025	Departement WEWIS & AHOVOKS
Eerste stuurgroepvergadering, aanvang uitvoering van de evaluatie-opdracht	December 2025	Departement WEWIS, AHOVOKS en consultant
Afronden zelfevaluatie	midden januari (ex post), midden februari (ex ante) 2026	Orpheus Instituut
Tussentijdse rapportering	April 2026	Consultant
Bijeenkomst van het expertenpanel	18 en 19 mei 2026	Departement WEWIS, AHOVOKS, consultant en expertenpanel
Ontwerp van eindrapportering	Eind mei 2026	Consultant
Nalezen op materiële fouten	Tweede helft van juni 2026	Departement WEWIS en AHOVOKS
Nalezen op materiële fouten	Tweede helft van juni 2026	Orpheus Instituut
Definitieve eindrapportering	30 juni 2026	Consultant
Mededeling aan de directe betrokkenen	Juli 2026	Departement WEWIS en AHOVOKS
Optie – Toelichting over de resultaten aan het evaluatievoorwerp	vanaf juli 2026	Consultant
Publicatie eindrapport op WEWIS-website	Oktober 2026	Departement WEWIS
Nazorggesprekken met betrokkenen	Najaar 2026	Departement WEWIS

6 INFORMEREN VAN EN AFSTEMMING MET HET EVALUATIE- VOORWERP

Op 10 juni 2025 heeft een overleg plaatsgevonden met vertegenwoordigers van het Orpheus Instituut, AHOVOKS en WEWIS waarbij zowel de evaluatiepraktijk als de grote lijnen voor het plan van aanpak voor de evaluatie van het Orpheus Instituut werden toegelicht en besproken.

Na validering binnen de betrokken entiteiten van de Vlaamse overheid vond op 16 september 2025 de bespreking plaats van het ontwerp van plan van aanpak met het Orpheus Instituut. Hierbij werd het Orpheus Instituut om feedback gevraagd m.b.t. het plan van aanpak als geheel en de voorgestelde timing in het bijzonder.

De bespreking van het plan van aanpak met de vertegenwoordigers van het Orpheus Instituut gaf geen aanleiding tot wijzigingen van het plan van aanpak. Er werden enkel een aantal eerder technische aanvullingen en correcties doorgevoerd.

7 UITVOERING EN PROCEDUREEL VERLOOP VAN DE EVALUATIE

7.1 Algemeen

Zoals aangegeven in de voorgaande secties van dit plan van aanpak (o.a. sectie 5.2.1) wordt voor de uitvoering van de evaluatie onder meer een beroep gedaan op een externe consultant.

De consultant zal worden aangesteld via een aanbestedingsprocedure. Het is de bedoeling betreffende procedure in oktober 2025 op te starten. De evaluatiecel van de afdeling Coördinatie, Evaluatie, EU en internationaal O&O&I-beleid staat in voor het geheel van (de afhandeling van) de aanbestedingsprocedure van de opdracht van de consultant. Dit omvat zowel het voortraject, de eigenlijke aanbestedingsprocedure als de opvolging van de uitvoering van de opdracht.

7.2 Beschikbaarheid van documenten

Volgende informatie zal ter beschikking worden gesteld aan de consultant, hetzij als bijlage bij het bestek, hetzij op de relevante website, hetzij elektronisch op te vragen bij het departement:

- Publieke documenten, of ter beschikking voor het opstellen van de offerte:
 - Het decreet van 30 april 2009 betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid⁴⁸;
 - De Codex Hoger Onderwijs;
 - De Vlaamse Codex Overheidsfinanciën
 - Het convenant 2022-2026 en de beheersovereenkomst 2022-2026 met het Orpheus Instituut;
 - Regeerakkoorden, beleidsnota's en beleidsbrieven, beleids- en begrotingstoelichtingen⁴⁹;
 - Informatie over het Orpheus Instituut (zie www.orpheusinstituut.be)
 - Relevante eerdere evaluatierapporteringen⁵⁰;
- Ter beschikking vanaf de plaatsing van de opdracht:
 - Dossiers voor nota's en mededelingen aan de Vlaamse Regering m.b.t. het Orpheus Instituut;
 - Rapporteringen volgens de afspraken vermeld in het convenant met het Orpheus Instituut;
 - Rapporteringen volgens de afspraken vermeld in de beheersovereenkomst met het Orpheus Instituut;
 - De zelfevaluatie van het Orpheus Instituut in het kader van deze evaluatie;
 - De toekomstvisie van de Vlaamse overheid m.b.t. het Orpheus Instituut.

⁴⁸ Via Vlaamse Codex: <https://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1018085¶m=inhoud>

⁴⁹ Via <https://www.vlaanderen.be/publicaties> of <http://www.vlaamsparlement.be>

⁵⁰ Via <https://www.ewi-vlaanderen.be/onze-opdracht/strategisch-beleid/beleidsevaluaties>

8 GEBRUIK EN VERSPREIDING VAN DE RESULTATEN VAN DE EVALUATIES

Zoals vastgelegd in de communicatiestrategie voor beleidsevaluaties⁵¹ van het Departement WEWIS, wordt de eindrapportering van een evaluatie pas een maand na de formele oplevering ervan⁵² publiek⁵³. Dit stemt ook overeen met de bepaling van de Codex Hoger Onderwijs dat het evaluatierapport publiek is (artikel III.119 §5).

In de voorafgaandelijke periode is de eindrapportering vertrouwelijk en wordt het enkel ter beschikking gesteld aan de direct betrokken partijen, nl. de bevoegde minister(s), de leden van de stuurgroep(en) die de evaluatie heeft (hebben) begeleid, (vertegenwoordigers van) het evaluatievoorwerp en de regeringscommissaris (conform de beheersovereenkomst).

Voor de eindrapportering finaal gevalideerd wordt (door de stuurgroep), krijgt (krijgen de vertegenwoordigers van) het evaluatievoorwerp de mogelijkheid om het ontwerp van eindrapportering na te lezen met het oog op de verbetering van materiële fouten. Vastgestelde materiële fouten moeten altijd verbeterd worden en conclusies of aanbevelingen die erop gebaseerd waren, moeten overeenkomstig aangepast worden. Voor het nazicht met het oog op de verbetering van materiële fouten krijgt (krijgen de vertegenwoordigers van) het evaluatievoorwerp een week tijd en de verwachte periode waarin dit nazicht moet uitgevoerd worden, wordt ruim op voorhand aan (de vertegenwoordigers van) het evaluatievoorwerp meegedeeld, zodat deze werkzaamheden opgenomen kunnen worden in de eigen planning.

Pas nadat deze aanpassingen zijn doorgevoerd en de stuurgroep deze herwerkte versie heeft gevalideerd, kan de fase van de formele oplevering van de eindrapportering aangevat worden.

In principe kan (kunnen de vertegenwoordigers van) het evaluatievoorwerp na de afronding van de evaluatieprocedure een beroep doen op de externe consultant om de evaluatie aan (minstens betreffende vertegenwoordigers van) het evaluatievoorwerp toe te lichten, conform de hierboven omschreven communicatiestrategie. In het opdrachtbestek voor de aanbesteding van deze evaluatie-opdracht wordt hiervoor een specifieke optie voorzien.

Gedurende de periode van een maand na de formele oplevering van de eindrapportering (cf. supra), krijgt (krijgen de vertegenwoordigers van) het evaluatievoorwerp de kans om formeel te reageren op de evaluatieresultaten en deze formele reactie over te maken aan de bevoegde instanties (i.e. de bevoegde ministers en het Departement WEWIS en AHOVOKS).

⁵¹ Zie <https://www.ewi-vlaanderen.be/wat-doet-ewi/strategisch-beleid/wat-beleidsevaluatie>

⁵² Indien de formele oplevering in juli of augustus plaatsvindt, dan start deze periode van een maand op 1 september van dat kalenderjaar.

⁵³ Het is uiteraard de publieke eindrapportering die wordt bekendgemaakt op de website van het Departement WEWIS. In de publieke eindrapportering zijn vertrouwelijke bedrijfs-, persoonsgegevens en andere vertrouwelijke gegevens verwijderd of onleesbaar gemaakt. Welke stukken op de WEWIS-website worden geplaatst, staan opgesomd in eerder vermelde communicatiestrategie (zie <https://www.ewi-vlaanderen.be/wat-doet-ewi/strategisch-beleid/wat-beleidsevaluatie>). De (voor zover van toepassing) niet-publieke versie van de eindrapportering blijft ten allen tijde vertrouwelijk.

BIJLAGE 1 LEIDRAAD VOOR HET OPSTELLEN VAN DE ZELFEVALUATIE VAN HET ORPHEUS INSTITUUT

1 Inleiding

Zowel de beheersovereenkomst tussen het Orpheus Instituut en de Vlaamse Gemeenschap op het vlak van onderwijs en vorming als het convenant met betrekking tot de wetenschappelijke onderzoeksopdracht van het instituut, voorziet in het opstellen van een zelfevaluatie. Het opstellen van een zelfevaluatie door “het voorwerp van de evaluatie” maakt ook deel uit van de evaluatiepraktijk die de evaluatiecel van de afdeling Coördinatie, Evaluatie, EU & Internationaal O&O&I-beleid van het Departement Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie en Sociale Economie⁵⁴ (WEWIS) hanteert. De zelfevaluatie bestaat zowel uit een terugblik (ex-postluik van de zelfevaluatie) als een vooruitblik (ex-anteluik van de zelfevaluatie), waarbij een goed evenwicht tussen beide luiken wordt beoogd en de nadruk vooral ligt op het ex-anteluik.

Deze evaluatiepraktijk is ook doorvertaald in de evaluatiebepalingen in het lopende convenant 2022-2026 tussen de Vlaamse Gemeenschap en het Orpheus Instituut. Dit convenant legt de afspraken vast (waaronder de evaluatiebepalingen) voor de uitvoering van de wetenschappelijke onderzoeksopdracht door het Orpheus Instituut en de ondersteuning van de Vlaamse overheid daarvoor.

De beheersovereenkomst tussen het Orpheus Instituut en de Vlaamse Gemeenschap legt de afspraken vast m.b.t. de kernopdracht van het instituut, nl. het verschaffen van postacademisch onderwijs en vorming inzake muziek, en het faciliteren en voeren van onderzoek in het domein van de muziek, met inbegrip van de begeleiding van doctoraatsstudenten (doctoraatsopleiding docARTES) met het oog op het behalen van de academische graad van doctor aan een Vlaamse of buitenlandse universiteit (artikel 5 §1 van de beheersovereenkomst). Deze afspraken omvatten eveneens evaluatiebepalingen, waaronder bepalingen m.b.t. het opstellen van een zelfevaluatie.

Omwille van de verwevenheid van het onderwijs- en onderzoeksluik binnen het geheel van de opdracht van het Orpheus Instituut, het feit dat het convenant bepaalt dat de evaluatie van het convenant en de beheersovereenkomst samen dient te gebeuren en om de werklast te beperken, wordt één zelfevaluatiedocument opgesteld dat tegemoetkomt aan zowel de bepalingen van het convenant als van de beheersovereenkomst (die beiden geïntegreerd zijn in deze leidraad).

⁵⁴ Sinds 1 januari 2025 vormen het voormalige Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) en het Departement Werk en Sociale Economie (WSE) een nieuw eengemaakt departement onder de naam Departement Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie en Sociale Economie (of kortweg Departement WEWIS). De vermelde evaluatiecel situeert zich in de afdeling Coördinatie, Evaluatie, EU en Internationaal O&O&I-beleid van het Departement WEWIS.

Omdat het Orpheus Instituut – net als de meeste te evalueren instellingen – zowel in het kader van hogervermeld convenant als in het kader van de beheersovereenkomst jaarlijks omstandig rapporteert, is het de bedoeling om het ex-postluik van de verwachte zelfevaluatie op een hoog aggregatieniveau te houden. Bij het opstellen van dit ex-postluik van de gevraagde zelfevaluatie, kan – waar mogelijk en relevant – altijd verwezen worden naar al bestaande documenten of beschikbare gegevens (bv. jaarverslagen, informatie op de website, andere rapportering, enz.). Het is niet de bedoeling dergelijke informatie te reproduceren.

De bedoeling van deze zelfevaluatie is om het Orpheus Instituut toe te laten een ex-postreflectie t.a.v. de afgelopen periode, vanaf 2021 t.e.m. 2025/2026 (voor zover informatie over het laatste jaar beschikbaar zal zijn), op te stellen en op basis hiervan ook een aantal krachtlijnen uit te zetten voor de toekomst (een vooruitblik of ex-antereflectie op de periode 2027-2031 en eventueel zelfs verder), wat in de praktijk neerkomt op een ontwerp van strategisch plan/meerjarenbeleidsplan voor een volgende convenants-/beheersovereenkomstperiode. De evaluatie 2026 van het Orpheus Instituut is er immers ook op gericht om zo goed mogelijk bij te dragen aan de toekomstige beleidsontwikkeling. Om de zelfevaluatie op te stellen, kan het Orpheus Instituut uitgaan van onderstaande richtlijn/leidraad die is onderverdeeld in een aantal thema's.

2 Leidraad voor het opstellen van de zelfevaluatie

De zelfevaluatie dient het Orpheus Instituut zowel vanuit onderwijs- als onderzoeksperspectief te benaderen en vanuit een ex-post- en ex-anteperspectief. Daarnaast dient de evaluatie het Orpheus Instituut ook vanuit verschillende dimensies te benaderen die ook voor de zelfevaluatie relevant kunnen zijn, namelijk:

- Intern (vanuit het oogpunt van het “evaluatievoorwerp”) en extern (vanuit het oogpunt van de stakeholders/doelgroepen/begunstigden/andere actoren met onder meer de Vlaamse beleidsmakers als belangrijke stakeholder). Deze dimensie geeft ook de gelaagdheid in de voorziene evaluatie weer, nl. op het niveau van het beleid/de beleidsmakers en op het niveau van het evaluatievoorwerp.
- Op zich en vanuit het systeemperspectief. Dit laatste betekent onder meer rekening houdend met het systeem/de systemen waarvan het Orpheus Instituut deel uitmaakt met andere (beleids)actoren/(beleids)instrumenten en beleidsontwikkelingen en dit op verschillende beleidsniveaus en hun doelstellingenkaders, in eerste instantie vanuit onderwijs- en onderzoeksperspectief maar ook ruimer. Hiervoor kan vertrokken worden vanuit onder meer artikel 6 van de beheersovereenkomst waarin het kader rond onderwijs, onderzoek en dienstverlening wordt uitgezet en artikel 4 van het convenant die het algemeen beleidskader uitzet.
- Vanuit lokaal, regionaal, nationaal, Europees en internationaal perspectief.

De beheersovereenkomst legt daarnaast in artikel 28 §2 een aantal elementen vast die ten minste in de zelfevaluatie aan bod dienen te komen:

- de opdracht en missie;

- het beleid rond onderwijs, onderzoek, dienstverlening en samenwerking;
- de kwaliteit van het management;
- het personeelsbeheer;
- de instroom, doorstroom en uitstroom van studenten;
- de kwaliteitszorg;
- het administratief, financieel en technisch beheer.

Deze elementen worden hieronder verder opgenomen en gecombineerd met de perspectieven die vanuit het evaluatiekader van het Departement WEWIS van belang worden geacht op het vlak van onderzoek/in relatie tot de bepalingen van het convenant. De voorgestelde thema's zijn uiteraard niet altijd even strikt van elkaar te scheiden en overlappingsen tussen de thema's zijn ook niet uitgesloten.

Ten behoeve van het in te zetten panel van internationale experts wordt gevraagd om de zelfevaluatie in het **Engels** op te stellen⁵⁵.

2.1 Ex-postgedeelte van de zelfevaluatie (2021-2025/2026)

2.1.1 Terugblik op de conclusies en aanbevelingen van de vorige evaluatie

In dit deel van de zelfevaluatie wordt een reflectie verwacht op de vorige (gecombineerde) evaluatie van 2021 van het Orpheus Instituut en wat daaruit werd geleerd, welke aanbevelingen wel of niet bruikbaar bleken, wat wel of niet geïmplementeerd werd en waarom (niet). Vanzelfsprekend hoeft dit element van de zelfevaluatie niet noodzakelijk apart verwerkt worden, maar kan het geïntegreerd worden in de bespreking van specifieke thema's.

2.1.2 Beleidsplanning en -realisatie/rol, positie en meerwaarde

In dit onderdeel wordt in eerste instantie een korte toelichting verwacht bij het eigen beleid en hoe dit is/was ingebed/afgestemd op de beleidsdoelstellingen en dit zowel in de Vlaamse als de ruimere (internationale) context, alsook hoe dit beleid ten uitvoer werd gebracht.

Verder wordt een toelichting verwacht bij de manier waarop het eigen beleid al of niet werd bijgesteld in het licht van de evoluerende beleidscontext en/of onderzoekscontext, de specifieke opdrachten/projecten waarvan sprake in het convenant/de beleidsnota's van de Vlaamse Regering en de beleids- en begrotingstoelichtingen (BBT), enz. In dit verband dient bijzondere aandacht te gaan naar de bijdragen die het Orpheus Instituut heeft geleverd aan de realisatie van de (evoluerende) beleidsdoelstellingen (Vlaams/ruimer), maar ook naar de mate waarin en de wijze waarop de eigen beleidsdoelstellingen werden gerealiseerd of

⁵⁵ Voor de evaluatie wordt één expertenpanel bijeengebracht die het Orpheus Instituut zowel vanuit het onderwijs- als onderzoeksperspectief zal evalueren. De voertaal voor dit panel is het Engels. Let wel, het meerjarenbeleidsplan dat in het kader van een nieuwe beheersovereenkomst moet in de uiteindelijke versie in het Nederlands worden opgesteld. Het ontwerp van dit strategisch plan in het kader van de zelfevaluatie zal dan naar een definitieve vorm toe, zowel aangepast dienen te worden op basis van de lessen uit deze evaluatieprocedure als vertaald moeten worden naar het Nederlands voor de onderhandeling in het kader van de beheersovereenkomst en de definitieve indiening bij de minister.

verwacht mag worden dat deze gerealiseerd zullen worden tegen het eind van 2026 en eventueel waarom (niet). Een ander eventueel aandachtspunt in dit verband zijn in het algemeen de nationale en internationale situatie op het vlak van de COVID-19-pandemie en de impact ervan op de eerdergenoemde aspecten. Uiteraard dient ook de nodige aandacht uit te gaan naar het project m.b.t. de Ton Koopmancollectie.

Interne samenwerking/afstemming en samenwerking/afstemming met belanghebbenden en actoren in het algemeen maar in het bijzonder met het oog op de realisatie van de doelstellingen, kunnen in dit onderdeel ook meegenomen worden (of verderop aan bod komen).

Specifieke aandacht dient te worden besteed aan de middelen die ingezet konden worden voor de realisatie van de doelstellingen (en dit onder meer in termen van efficiëntie en effectiviteit, maar ook in termen van zowel eigen middelen, middelen afkomstig van de Vlaamse overheid (in eerste instantie van het beleidsdomein O&V en (EWI/)WEWILS). Hoe deze middelen werden ingezet voor personeel (personeelsplan, o.m. in termen van gender en diversiteit) en voor de algemene werking. Aspecten als (eventuele) hefboomwerking van de toegekende subsidies kunnen ook in dit onderdeel aan bod komen (bv. onder de vorm van het aantrekken van financiering uit andere bronnen ter ondersteuning van de opdrachten).

Wat betreft de rol, positie en meerwaarde van het Orpheus Instituut en dit binnen de evoluerende beleidscontext, dient een toelichting te worden gegeven bij de eventueel geëvolueerde rol, positie en meerwaarde van het Orpheus Instituut in het algemeen, en de manier waarop die evoluerende rol werd geoperationaliseerd. Hierbij dienen de rol, positie en meerwaarde van het Orpheus Instituut ook gekaderd te worden ten opzichte van andere instellingen en/of instrumenten en/of programma's en/of structuren binnen het Vlaamse systeem inzake zowel onderwijs en vorming als wetenschap en innovatie, al eventueel ruimer. Zowel de samenwerking en/of afstemming met als de complementariteit/synergie t.a.v. andere beleids-, onderwijs-, onderzoeks- of andere actoren, (Vlaams/federaal/Europees/...), enz. dienen hier te worden toegelicht. Aandachtspunten hierbij zijn de relaties met en de acties t.a.v. de doelgroepen/klanten, de relaties met stakeholders.

Op een hoger aggregatieniveau dienen ook de rol, positie en meerwaarde van het Orpheus Instituut in de federale, Europese en internationale (beleids)context te worden toegelicht en geduid, waarbij bovenstaande aspecten/elementen – en dit waar nuttig en relevant – aan bod moeten komen.

Dit luik van de ex-postzelfevaluatie wordt bij voorkeur ook uitgewerkt vanuit zowel een intern als een extern perspectief en zowel op zichzelf als vanuit een systeemperspectief (dit laatste kan onder meer aspecten betreffen als wetenschapscommunicatie, interdisciplinariteit, Open Science, evoluties op vlak van de hervorming van de evaluatie van onderzoek (CoARA⁵⁶)).

2.1.3 Werking, governance en aansturing

Aspecten die in dit luik aan bod kunnen komen, hebben vooral betrekking op de organisatie, de beleidsvoering (d.i. personeelsbeleid, financieel beleid, communicatiebeleid, enz.), de

⁵⁶ <https://coara.eu/>

eigenlijke werking en aansturing, enz. met betrekking tot het Orpheus Instituut en dit zowel vanuit een intern als een extern perspectief. Het interne perspectief heeft in hoofdzaak betrekking op de interne werking, governance en aansturing (i.h.b. hoe de bestuursorganen functioneren en bijdragen aan de werking). Hierbij dient ook bijzondere aandacht te worden besteed aan de impact van de evoluerende beleidscontext op deze interne werking, governance en aansturing en de doorwerking hiervan voor het instituut en de aanpak van de kwaliteitsbewaking.

Vanuit een extern perspectief – en dit in eerste instantie ten aanzien van de beide bevoegde ministers en entiteiten van de Vlaamse overheid, als subsidieverstrekker – is de werking, governance en aansturing geregeld in de regelgeving. Dit heeft onder meer betrekking op de rapportering en verantwoording die samen gebruikt worden voor de jaarlijkse opvolging van de beheersovereenkomst enerzijds en het convenant anderzijds. Vanuit dat oogpunt wordt verwacht dat de regelgeving vanuit beide beleidsdomeinen bekeken wordt en dat er gereflecteerd wordt over de opvolging door de bevoegde entiteiten over de afgelopen periode. Daarnaast zijn er aspecten in de werking, governance en aansturing die beïnvloed worden door andere (beleids)actoren en/of beleidsacties en die in dit onderdeel aan bod kunnen komen.

Andere aspecten die op dit vlak aan bod dienen te komen zijn onder meer de participatie van het Orpheus Instituut op het vlak van wetenschapscommunicatie (artikel 10 § 1 van het convenant) en verplichtingen op het vlak van open data en ten aanzien van FRIS (artikel 10 §2 van het convenant).

2.1.4 Resultaten, prestaties en impact

In dit luik van de ex-postzelfevaluatie is het de bedoeling om dieper in te gaan op de belangrijkste resultaten en de impact die het Orpheus Instituut in de voorbije periode heeft gerealiseerd of nog zal realiseren eind 2024, en dit op verschillende vlakken (onderwijs, wetenschap, dienstverlening, maatschappelijk, innovatie, cultuur, beleidsmatig, enz.) Hierbij is het niet de bedoeling om (enkel) in te gaan op de meer kwantitatieve resultaten (deze KPI's of indicatoren worden immers jaarlijks gerapporteerd), maar eerder op de kwalitatieve realisaties, hun relevantie en op de gerealiseerde impact.

Specifiek wordt een overzicht van en een toelichting over de resultaten (op verschillende impactvlakken) verwacht die de toegekende middelen hebben opgeleverd en dit zowel voor het Orpheus Instituut zelf als voor de studenten, onderzoekers, (klanten), doelgroepen of belanghebbenden en dit ook binnen de bredere (internationale) onderwijs-, onderzoeks- en beleidscontext. Verder is het ook de bedoeling dat aangegeven wordt of er een hefboomeffect merkbaar is van de middelen (bv. ten opzichte van het verwerven van externe/Europese fondsen). Er wordt eveneens een toelichting verwacht over de mogelijkheden die de middelen teweeggebracht hebben wat betreft het opzetten en (verder) uitbouwen van (bestaande) samenwerkingsverbanden (in Vlaanderen en daarbuiten).

Ook dient te worden gereflecteerd over de bekomen resultaten, prestaties en impact vanuit een systeemperspectief en meer bepaald aan welke beleidskaders- en hun doelstellingen werd bijgedragen. Dit kan bekeken worden vanuit het lokale tot internationale niveau.

2.1.5 SWOT-analyse

Uitgaande en aansluitend op de voorgaande thema's kan een SWOT-analyse worden opgesteld die vervolgens kan aangewend worden bij het uitwerken van het ontwerp strategisch plan/meerjarenbeleidsplan voor de komende periode (2027-2031). Concreet wordt er verwacht dat aangegeven wordt welke de sterke/zwakke punten waren in de afgelopen periode op het vlak van beleidsplanning en -realisatie, werking, governance en aansturing en waarom, alsook welke prestaties en welke impact als sterk(st)/zwak(st) kunnen worden beschouwd en waarom. Verder wordt verwacht dat aangegeven wordt welke opportuniteiten, uitdagingen en bedreigingen zich voor het Orpheus Instituut stellen wat betreft (de uitwerking/ontwikkeling van) beleid, rol, positie en meerwaarde, werking en aansturing, prestaties, resultaten en impact en dit zowel algemeen als in relatie tot de huidige regelgeving en beleidscontext en waarom, en dit rekening houdend met de hogervermelde systeemdimensie.

Richtinggevende vragen voor het opstellen van de SWOT-analyse:

- Wat zijn volgens het Orpheus Instituut de sterke/zwakke punten van: het instituut op zich, de beleidscontext waarin het instituut zich situeert, de werking en de activiteiten, de prestaties en impact - en waarom?
- Welke aandachtspunten zijn er en welke verbeterpunten stelt het Orpheus Instituut voor t.a.v. de huidige regelgeving (Codex Hoger Onderwijs, W&I-decreet, beheersovereenkomst, convenant of andere regelgeving) in relatie tot zijn werking en waarom? Wat is het oordeel van het Orpheus Instituut over de praktische modaliteiten van de regelgeving (bv. in termen van planning, bijsturing, administratieve opvolging, rapportering, praktische toepassing ervan, enz.)?
- Welke conclusies trekt het Orpheus Instituut met betrekking tot de voorbije periode voor wat betreft de werking van het Orpheus Instituut zelf en de ontplooiende activiteiten?
- Welke opportuniteiten/uitdagingen stellen er zich volgens het Orpheus Instituut wat betreft (de uitwerking en/of ontwikkeling van) zijn beleid en werking, de activiteiten hierin en het (eventueel) ingezette instrumentarium en waarom?
- Andere suggesties/opmerkingen/aanvullingen betreffende de voorbije periode?

2.2 Ex-antegedeelte van de zelfevaluatie (2027-2031)

Op basis van het ex-postgedeelte en de SWOT-analyse van de zelfevaluatie en rekening houdend met de huidige en toekomstige beleids-, onderwijs-, onderzoeks-, valorisatie- en maatschappelijke context – van lokaal, Vlaams, nationaal tot Europees en internationaal – en de regelgeving enerzijds, en de te verwachten evoluties in de beleids-, onderwijs-, onderzoeks-, valorisatie- en maatschappelijke anderzijds, is het de bedoeling dat het Orpheus Instituut een ontwerp van strategisch plan/meerjarenbeleidsplan opstelt voor de periode 2027-2031.

Volgens de beheersovereenkomst (artikel 10) dient een meerjarenbeleidsplan (vanuit onderwijsperspectief) (minstens) evalueerbare operationele doelstellingen in een welomlijnd tijds kader te bevatten. Deze doelstellingen hebben minimaal betrekking op de volgende domeinen:

- onderwijs en studenten;
- onderzoek;
- dienstverlening;
- externe profilering, samenwerkingsverbanden en netwerking (o.a. alumni);
- infrastructurele voorzieningen;
- financiën, inclusief het aandeel extern te verwerven middelen;
- personeel en organisatie;
- diversiteitsbeleid.

Deze opsomming komt vrij sterk overeen met het evaluatiekader van het Departement WEWIS dat voor het ontwerp van strategisch plan in het kader van de zelfevaluatie bepaalt dat het minstens voor de periode 2027-2031 een missie en visie, strategische doelstellingen afgestemd op beleidsdoelstellingen en regelgeving (Vlaams, Europees, internationaal⁵⁷ en waar van toepassing), operationele doelstellingen (activiteiten), een voorstel voor een set van opvolgingsindicatoren (kwantitatief en kwalitatief en inclusief streefwaarden, jaarlijks/meerjarig, enz.) of van (andere) leverbaarheden als onderdeel van de rapportering/externe opvolging, strategieën gericht op de realisatie van impact op verschillende vlakken, af te sluiten of bestaande samenwerkingsverbanden en de positionering hierin (o.a. met andere actoren in het veld, zoals binnen het AEC⁵⁸, of andere instellingen of initiatieven die zich op het snijpunt bevinden tussen kunsten en wetenschappen), afstemming met en synergiën tussen het Orpheus Instituut en stakeholders, doelgroepen en andere actoren in het beoogde veld (bv. in de Europese context), en dit telkens met een verantwoording van de voorgestelde keuzes. Het voorstel houdt voor zover relevant ook rekening met de systeemdimensie en haakt daarom in op de doelstellingenkaders waarin deze systemen zijn ingebed (bv. Open Science, wetenschapscommunicatie, interdisciplinariteit, enz.). Ook de toekomst van de Ton Koopman-collectie dient in het ontwerp van strategisch plan aan bod te komen.

Verder gaat het ontwerp van strategisch plan/meerjarenbeleidsplan uit van de conclusies en aanbevelingen uit het ex-postluik van de zelfevaluatie en geeft het aan hoe de zwakke/sterke punten kunnen worden weggewerkt/benut. Tevens gaat het uit van de geïdentificeerde opportuniteiten en uitdagingen en geeft het aan hoe deze maximaal kunnen worden benut/omzeild. In het bijzonder dienen hierbij zowel de regionale beleidscontext en -ontwikkelingen als de internationale beleidscontext en -ontwikkelingen in overweging te worden genomen, evenals het systeem perspectief (cf. supra).

⁵⁷ Bv. het Pact for the Future van de VN, <https://www.un.org/en/summit-of-the-future/pact-for-the-future>

⁵⁸ <https://aec-music.eu/about-aec/organisation/>

Op financieel vlak dient, zeker voor wat het onderzoeksperspectief betreft, minstens rekening gehouden te worden met een minimaal scenario (d.i. ongewijzigd beleid, wat overeenkomt met de bestending van de huidige financiële inbreng in termen van de toegekende toelages).

Het ex-antegedeelte van de zelfevaluatie kan daarnaast ook suggesties bevatten tot vereenvoudiging/aanpassingen van de regelgeving, de rapportering aan en opvolging door de betrokken entiteiten van de Vlaamse overheid, de governance en aansturing, enz. Indien relevant kunnen er ook aanbevelingen geformuleerd worden ten aanzien van het Vlaamse O&V- en/of W&I-beleid in het algemeen en het voor het Orpheus Instituut relevante (beleids)instrumentarium zowel in Vlaanderen als daarbuiten. Hierbij kan dan ook de internationale context in overweging te worden genomen.

